23 APRIL 1948
TWEEDE JAARGANG No. 20
Hoofdredacteur:
J. NAAIJKENS, Hilvarenbeek, Tel. 245
Uitgevers:
Drukkerij Henri Bergmans N.V.
Tilburg — Postrek. 51023

VERSCHIJNT ELKE VEERTIEN DAGEN
ABONNEMENTSPRIJS *f* 2.50 PER HALF JAAR
20 cts. pér nummer

EDELE BRABANT

Onopgeloste moeilijkheden

over autotoewijzingen en spoorwegen

LATEN er enige kleine verbeteringen te constateren zijn in ons Brabantse verkeerswezen, de grote vraagstukken van de autoverdeling en de verbindingen met België blijven nog onopgelost. In „Edele Brabant" is daar meermalen over geschreven, uitvoerig en gedocumenteerd met cijfermateriaal, dat wij in extenso hier niet meer kunnen herhalen. Kort samengevat staan de zaken der autoverdeling zo, dat men streeft naar een verdeling, waarbij 65 % bereikt wordt van het aantal auto's, dat in de verschillende gewesten op 1 Augustus 1939 aanwezig was. Zo werd aan Brabant 8,2 % van de wagens toegewezen; Zuid Holland kreeg 22 %.
De ernstige bezwaren tegen dit soort verdeling werden eveneens genoemd in „Edele Brabant" en Dr. van Velthoven, de Brabantse Senator, verdedigde deze Brabantse belangen in de Eerste Kamer in de overtuiging dat ijveren voor de welvaartsvermeerdering van een deel van het land voert tot vergroting van de algehele Nederlandse kracht. Voor ieder die op de hoogte is met dit oergezonde standpunt der buitengewesten is dit niets nieuws. Dat is reeds lang bekend in Friesland, Groningen, Drente, Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant, Zeeland en Limburg.
Wanneer het Westen daar nog niet mee op de hoogte is, dan wordt het zo langzamerhand tijd.
Het botte en onbenullige antwoord, waarmee minister Vos het vorig jaar dit vraagstuk van zich afschudde, noodzaakte Dr. van Velthoven hierop terug te komen in de 32e vergadering der Eerste Kamer op 7 April j.l.:
„Deze regeling heeft ernstige bezwaren, immers, in de eerste plaats: de verdeling van de bevolking over de elf provincies heeft zich na 1939 niet onaanzienlijk gewijzigd. Hierbij moet worden opgemerkt, dat de Brabantse bevolking het meest vermeerderde. In de tweede plaats: hoe meer luxe-wagens er in genoemd jaar in een gewest waren, hoe groter thans de toewijzing is; ook dit betekent voor het niet zo rijke Brabant een nadeel. In de derde plaats: Noord-Brabant met zijn lange afstanden en betrekkelijk weinig intens spoorwegnet krijgt een steeds meer over het gehele gewest verspreide industrie, waarvoor vele auto's nodig zijn. In de vierde plaats: een bezwaar, dat mij, Mijnheer de Voorzitter, aanleiding geeft, er iets meer van te zeggen: het niet rekening houden met de aanzienlijke autovorderingen in het Zuiden door het Militair Gezag." Dr. van Velthoven beriep zich daarbij op het rapport, dat in December van het vorig jaar werd samengesteld nopens de door het voormalig Militair Gezag gevorderde motorvoertuigen. Nu kan het wel zijn, dat het ganse land zich verplicht voelt tot dankbaarheid voor de grote offers die de eerst bevrijde zuidelijke gewesten brachten. Een grotere autotoewijzing om Brabant uit deze nood te helpen kwam niet, zelfs geen gelijkelijke verdeling, waarop het recht heeft.
Men wete, dat Brabant een grote achterstand heeft in te halen na eeuwen van verdrukking en achterstelling en dat de enorme industrialisatie een perfect verkeersapparaat eist. Dit is geen louter Brabants belang; geheel Nederland profiteert hiervan. Want wie kan zich de snelle naoorlogse wederopbouw van Nederland voorstellen, zonder de inspanningen en offers, die Brabant zich getroost heeft.

De spoorwegverbindingen met België zijn sinds lang zeer gebrekkig te noemen. De huidige situatie is ons allen bekend: van de zeven spoorwegverbindingen met België hebben slechts twee een drukke treinenloop: Roosendaal—Antwerpen en Maastricht—Luik. Voor het drietal andere verbindingen, waaraan Minister Vos zich vastklampte, biedt het spoorboekje zo'n jammerlijke treinenloop, dat we kunnen zeggen: tussen Roosendaal en Maastricht bevinden zich practisch geen spoorwegverbindingen. En dit, terwijl de economische groei in Nederland zich steeds meer Zuidwaarts richt en in België steeds meer naar het Noorden.
Bovendien groeit de vriendschap tussen het volk van de Noord-Brabantse en Belgische Kempen; zij zijn hetzelfde volk, dat snakt naar veelvuldig contact in de overtuiging, dat ze van elkaar nog heel veel kunnen leren.
Vandaar gaan er regelmatig stemmen op tot herstel van de lijnen Eindhoven—Hasselt en Tilburg—Turnhout. Deze lijnen waren opgeheven wegens de uitermate geringe bezetting. Wat een wonder! Ze werden gewoonweg niet rendabel gemaakt, omdat zij geen aan-

Vervolg zie pag. 2 kolom 3

Nu wij meer dan ooit het gevoel hebben te leven in een bezeten wereld, is het een verademing en een verkwikking kinderen te zien spelen in een groene wei, onder de takken van een bloeiende perelaar.
Nog zo'n lenteverhaal (maar ietwat triest, weer) vind u op pagina 7. Verder vragen wij tussen al het vele dat dit nummer biedt uw aandacht voor het artikel over de Boeren en het Welvaartsplan (pag. 4) en over een vergeten componist op bladz. 10. Dit nummer geeft verder het jongste portret van Jean Filiassi op pagina 14.

Een vergeefse strijd?

IN HET VORIGE NUMMER van dit blad werd op deze zelfde plaats nogeens beklemtoond, in welke een radeloze toestand zich de mensheid op dit ogenblik bevindt, door de massa-geest die haar in enkele geweldige kudden heeft bijeengeronseld.

De toestand is inderdaad zó ernstig dat men zich in gemoede afvraagt of het niet beter, wijzer en verstandiger ware niet langer zijn energie te verspillen aan een zaak, die bij voorbaat reeds verloren lijkt en mee te huilen met de wolven in het bos. Want, zo zegt men, deze massa-geest is van zich een duivelse kracht, en zij wordt op zulk een geraffineerde wijze in stand gehouden en gevoed door de jongste ontdekkingen van een super-moderne technische wetenschap, dat het onnozel, tragisch en meelijwekkend is zich hiertegen te verzetten.

Het kan zijn, maar nog altijd is de strijd om de menselijke persoonlijkheid, om de mens zèlf, de inzet van alle krachten waard - en zèlfs als deze strijd inderdaad nutteloos mocht zijn, dan is daar nog de vreugde om het gevecht als gevecht.

Misschien is deze ontboezeming een bewijs temeer dat de romantiek nog steeds niet gestorven is. Maar daarnaast blijven wij realist genoeg om te trachten die wegen te ontdekken, waarlangs de strijd tegen de massavorming gevoerd kan worden.

Het is duidelijk dat men op de massa als massa nimmer vat kan krijgen. Een massale kwaal met massale middelen trachten uit te roeien, is hetzelfde als de duivel uitdrijven met Beëlzebub en daarom is het nodig om naast het vormen van de persoonlijkheid, van een krachtige geestelijke élite, zijn werkzaamheid te richten op de kleinere leefgemeenschappen: gezin, buurt, wijk, dorp en stad en op het gewest, als inderdaad nog van een eigen, krachtig gewestelijk leven sprake is. Deze opvatting wordt o.a. voorgestaan door de katholieke Franse filosoof Gabriël Marcel, die betoogt, dat, wanneer men eenmaal in de kleine gemeenschap de juiste methode tot persoonlijkheidsvorming ontdekt heeft, men geleidelijk kan overgaan tot het toepassen van deze methode in steeds grotere gemeenschappen.

Een gewest dat zijn aard nog goed heeft bewaard, biedt inderdaad een krachtige mogelijkheid tot bescherming van de persoonlijkheid tegen de vervlakkende invloeden van de moderne samenleving. Dit is wel een der diepste redenen van bestaan voor het regionalisme, dat er immers op gericht is de gewestelijke eigenheid te ontplooien en versterken.

Op het congres dat in de volkshogeschool van Bakkeveen (Friesland) gehouden werd, heeft prof. Keulemans dit nog eens krachtig onderlijnd. Dit was een der verdienstelijke zijden van de zeer interessante bijeenkomst, waar Friezen, Groningers, Drenthen, Brabanders en Limburgers, mitsgaders enkele vertegenwoordigers van de andere gewesten (Holland incluis) verzameld waren, om gezamelijk de problemen onder de ogen te zien, die het regionalisme aankleven. Dit was overigens geen gemakkelijke taak, ze was het alleen reeds om de welhaast Babylonische spraakverwarring, die zich hier openbaarde ten aanzien van zeer fundamentele vragen als: wat is een volk, wat een gewest, wat is de staat, een natie enz. Maar van de andere kant gaf dit congres een voldaan gevoel, omdat hier duidelijk bleek hoe in nagenoeg al de gewesten van ons land - hier meer, daar minder - krachtig wordt gearbeid om via de gewestelijke eigenheden de menselijke persoonlijkheid een goede voedingsbodem te verschaffen.

Dat ook op dit congres bleek, dat het regionalisme onafscheidelijk verbonden is met de decentralisatie-gedachte, is wel vanzelfsprekend. Het is immers onmogelijk zijn eigen aard te handhaven, als door een krachtige concentratie op één punt en het over één kam scheren van zeer uiteenlopende bevolkingsgroepen, de ontplooiing van de eigen persoonlijkheid belemmerd wordt. Dit verzet tegen de al te krachtige centralistische neigingen van de moderne staat, die alles gelijk een Moloch dreigt te verslinden, treft men niet alleen bij de voorstanders van een ruimere armslag voor de provincies aan.

In het rapport door de commissie Van Elk uitgebracht over de samenwerking der gemeenten (uitgegeven in opdracht van het Centrum voor Staatkundige Vorming) kan men bijv. lezen: „Zij (de commissie) verklaart zich voorstandster van de decentralisatiegedachte. Op centralisatie heeft zij o.a. tegen, dat de voortschrijdende mechanisatie en de verambtelijking in het staatsbestuur de natuurlijke ontwikkeling van de locale gemeenschappen verstikken; voorts dat de ontplooiing der gebiedsdelen door centralisatie wordt verstoord door onbekendheid met locale omstandigheden, zodat tenslotte een trage gang van zaken het meest op de voorgrond tredende ervaringsfeit wordt."

Het bezwaar van een te grote samentrekking van krachten wordt ook in andere landen gevoeld, onder meer in Frankrijk, waar door de bovenmatige groei van de hoofdstad Parijs dit land het aanzien heeft gekregen van een kind met een waterhoofd. De Franse architect Gaston Bardet trekt dan ook in een interessant artikel over de moderne stedebouw deze conclusie: „In alle streken moet men zoveel mogelijk decentraliseren, wat energieke maatregelen met zich meebrengt tegenover de te zeer geïndustrialiseerde gebieden en de wanstaltige hoofdsteden."

Wij zien trouwens ook, dat de „captains of industry" hun grootbedrijven steeds meer in tal van kleinere, verstrooide fabrieken verdelen gaan, wel een bewijs, dat ook deze heren decentralisatie als een levensnoodzaak zien.

Zo ziet men dat regionalisme en decentralisatie inderdaad enige reële mogelijkheden bieden om het kwaad der massa-vorming bij de kop te grijpen. Het zijn er maar enkele, en stellig niet de voornaamste. Uiteindelijk is de strijd om het behoud van de persoonlijkheid een geestelijke strijd, maar het is alleszins redelijk, wenselijk en noodzakelijk, dat bij het voeren van deze strijd, alle hulptroepen in het geweer geroepen worden. Slechts dan zou wel eens kunnen blijken, dat alle sombere profetieën ten spijt deze strijd niet vergeefs gestreden werd.

EDELE BRABANT

Uitgave van Brabantia Nostra, tevens orgaan van de Brabantse Beweging.

HOOFDREDACTEUR: Jan Naaijkens, Hilvarenbeek, tot wien alle stukken voor de redactie gezonden moeten worden.

DAGELIJKSE REDACTIE: Anton Eijkens, Drs. L. van Delft, Albert van Hoek, Mr. P. Lemmens, Drs. P. Mutsaers, P. van der Velden, pr., Drs. J. Willekens. Adviseur: K. Neesen.

UITGEVERS: Drukkerij Henri Bergmans N.V. Langestraat 35, Tilburg, Postrek. 51023, tot wie men zich gelieve te wenden voor abonnementen en advertenties. De abonnementsprijs bedraagt *f* 2.50 per half jaar.

Vervolg van pag. 1

sluitingen gaven naar andere gebieden in Nederland. Het Economisch-Technologisch Instituut voor Noord-Brabant gaf in November van het vorig jaar een gedegen rapport uit, dat overduidelijk aantoont, dat een dergelijke verbinding moest mislukken. Deze lijnen moeten niet enkel locale, doch Nederlandse en Belgische belangen dienen door aansluiting op de verbindingen met Leeuwarden, Groningen, Twente en de gehele Achterhoek en zelfs Amsterdam. Dit zelfde geldt ook voor de lijn Eindhoven—Hasselt.

Het plan om de lijn Eindhoven—Hasselt op te heffen en de gehele lijn op te breken bracht de gehele zaak weer opnieuw in de volle belangstelling, zodat op 8 Juli van het vorig jaar deze kwestie in de Belgische Senaat werd behandeld, waarbij duidelijk het verschil van mening tot uiting kwam tussen de Nederlandse en Belgische regering inzake deze lijn Eindhoven—Hasselt. Dr. van Velthoven besloot zijn opmerkingen aan het adres van minister Vos met te zeggen, dat Noord-Brabant op zijns inziens zeer goede gronden het Kempische of, anders gezegd, het Belgische standpunt deelt. „Dit is zo, al jaar en dag het geval en het gaf mij toen aanleiding om te zeggen: Hier staat Brabant voor een raadsel, dat het niet tot oplossing vermag te brengen. Is men bang voor den invloed van Antwerpen of vreest men een te nauw contact tussen het Kempische en het Brabantse volk, loten van denzelfden Nederlandsen stam? Ik weet het niet, Mijnheer de Voorzitter! Wel hoopt Brabant op een verhelderend inzicht, waarbij een verkeersapparaat zal ontstaan, dat mede zal helpen aan de tot standkoming van een nauw contact tussen Nederland en België."

De antwoorden van minister Vos, over de kwestie van de verdeling der auto's moeten we weer van de hand wijzen. De minister betoogde o.a. als volgt:

„..... hetgeen door het Militair Gezag weggevorderd is, telt niet meer mee bij de berekeningen. Ik heb niet kunnen begrijpen, waarom er op grond van deze vordering iets extra's zou moeten geschieden." Het begrip van deze Excellentie is dus niet zo excellent, als men normaal wel kan verwachten. In ieder geval wil de Minister wel toezeggen „na te doen gaan of wij nieuwe richtlijnen kunnen geven, wanneer wij de 65 % hebben bereikt en dan misschien ons een nieuw bereikbaar percentage als doel moeten stellen, hoewel ik niet erg optimistisch ben, ook niet over de auto-import."

De minister is er dus nog steeds niet van overtuigd, dat deze kwestie voor heel veel Brabantse bedrijven uitermate belangrijk is.

De spoorwegverbindingen werden afgeschoven op een nieuwe commissie, waarin de beide spoorwegdirecties onderling overleg kunnen plegen, en de gewone verkeerscommissie in het Benelux-kader.

Dit antwoord is wederom voor Brabant onbevredigend en de minister houde er rekening mee, dat hij, bij de onvoldoende oplossing van deze Brabantse nood, daar opnieuw mee zal worden geconfronteerd, want de Provinciale Staten kiezen hun afgevaardigden uit het gewest om in het kader van het landsbelang de gewestelijke belangen naar voren te brengen en te verdedigen.

Het is niet alleen minister Vos, die weinig van het Brabantse leven begrijpt.

Ook de zgn. grote dagbladpers, zelfs de katholieke — waartussen de Maasbode een loffelijke uitzondering is — lopen te koop met onkunde over het leven der gewesten. De Volkskrant, die eens leergeld betaalde en nog steeds meent dat er in Brabant slechts voetbal-copy, sensationele smokkelaffaires en grote cijfers van K.A.B.-leden te vinden zijn, blijkt bij monde van hun parlementaire redacteur slechts te kunnen gapen, wanneer een Brabants afgevaardigde opkomt voor de nood van zijn gewest. Hun Brabantse lezers verwachten iets anders.

K. N.

De openbare PROCESSIES IN BRABANT

Mogen zij overal gehouden worden?

De Meimaand is weer in aantocht met de feesten van Hemelvaart, Pinksteren en Sacramentsdag en met de drie Kruisdagen. Ook dit jaar zullen er in Noord Brabant ongetwijfeld weer vele processies worden gehouden door de straten en wegen van dorp of stad. Men weet echter nog altijd niet overal, hoe het staat met de geoorloofdheid van deze gemeenschapsplechtigheden, welke zo uitstekend passen in de echte christelijke Brabantse sfeer.
Wij menen daarom goed te doen voor onze lezers nog eens kort en duidelijk uiteen te zetten, welke momenteel de houding is van de regering en van de rechterlijke macht.

EIGENLIJK mogen er in geheel Nederland openbare godsdienstoefeningen gehouden worden, want de grondwet zegt, dat het houden van een openbare godsdienstoefening overal geoorloofd is, waar zij thans (d.w.z. in 1848) naar de wetten en reglementen is toegelaten. Een reglement over deze aangelegenheid bestond er in 1848 niet en slechts één wet, n.l. de grondwet van 1815, welke de openbare godsdienstoefening in principe overal toeliet.
Dat het practisch toch niet overal mocht, komt omdat ons hoogste rechtscollege, de Hoge Raad, de grondwet zó ging uitleggen, dat er wel van een verbod op verschillende plaatsen sprake zou zijn. De laatste interpretatie van de Hoge Raad is nu echter deze, dat de rechtbank slechts dan een priester, die in liturgisch gewaad aan een openbare godsdienstoefening heeft deelgenomen, kan veroordelen (een kleine geldboete), *wanneer bewezen is, dat vóór 1848 een openbare godsdienstoefening in die plaats niet gebruikelijk was.* De priester zelf behoeft dus niet te bewijzen, dat het wel gebruikelijk was, maar het Openbaar Ministerie moet bewijzen, dat dit niet zo was.
En nu moet het Openbaar Ministerie niet alleen aantonen, dat een openbare godsdienstoefening, waaraan een priester in liturgisch gewaad deelnam, niet gebruikelijk was, maar ook geen enkele andere, want onze wet kent hierin geen onderscheid. Wanneer men b.v. bij begrafenissen of bij bedevaarten over de openbare weg liep, terwijl men gezamenlijk hardop de rozenkrans bad, was dit een openbare godsdienstoefening. *Kan de officier van justitie niet bewijzen, dat ook dit vóór 1848 in een bepaalde gemeente niet gebruikelijk was, dan is volgens de Hoge Raad nu iedere openbare godsdienstoefening in die plaats geoorloofd. Het is duidelijk, dat er maar weinig Brabantse gemeenten zijn, behalve in de niet-katholieke streken, waarvan het Openbaar Ministerie thans nog dit bewijs kan leveren.*

STANDPUNT VAN DE MINISTER.

Ook de regering heeft bij monde van Minister Van Maarseveen verklaard, dat zij op het standpunt staat, dat men overal openbare godsdienstoefeningen mag houden, zolang na een procedure niet bewezen is, dat in de betreffende gemeente vóór 1848 het houden van een openbare godsdienstoefening niet gebruikelijk was. De minister ziet heel goed in, dat dit bewijs in vele gevallen niet geleverd kan worden. Hij heeft daarom de procureursgeneraal verzocht, om in alle gevallen, waarin met enige kans van slagen wel een proces gevoerd kan worden, hiertoe de vereiste machtiging te verlenen. M.a.w. wanneer men geen kans ziet van 'n gemeente 't nodige bewijs te leveren, dan moet men aannemen, dat in die gemeente de openbare godsdienstoefening geoorloofd is en blijft. Dit zal in de meeste katholieke Brabantse gemeenten het geval zijn, want personen, die vóór 1848 leefden, en nu dus zouden kunnen getuigen, zijn er niet meer, terwijl het vinden van schriftelijke bewijsstukken uit archieven voor de meeste, zo niet alle plaatsen uitgesloten is.

Uit dit standpunt van de regering volgt ook, dat de gemeentelijke overheden een openbare processie niet mogen verbieden. Zolang na een procedure niet is komen vast te staan, dat openbare godsdienstoefening in die gemeente verboden is, moet ook de gemeentelijke overheid aannemen, dat zij geoorloofd is en moet zij de nodige maatregelen treffen voor de openbare orde en rust. De bestuurders van de gemeente kunnen zonder enig bezwaar aan een dergelijke plechtigheid deelnemen, want deze is, zolang na een procedure niet het tegendeel is gebleken, volkomen geoorloofd. Deelneming hieraan is dus niet in strijd met hun ambt.
Dat het intussen vrijwel uitgesloten is van een overwegend katholieke Brabantse gemeente nu nog te bewijzen, dat het houden van een openbare godsdienstoefening vóór 1848 daar niet gebruikelijk was, is reeds afdoende gebleken na de oorlog.
Tientallen processies werden hier over de gehele provincie reeds gehouden. Enige malen werd een proces verbaal opgemaakt, maar nog nimmer heeft het Openbaar Ministerie aanleiding gevonden een procedure te beginnen, daarbij duidelijk te kennen gevend het nodige bewijs niet te kunnen leveren.

Vervolg pag. 11 kolom 3

Een schitterend voorbeeld van een stijlvolle openbare processie vindt men in de jaarlijkse Bloedprocessie van Brugge. Hier zien tienduizenden uit alle delen der wereld ontroerd toe, hoe devoot, eerbiedig en grandioos, zich het geloofsleven van de Bruggelingen openbaart.
Op 3 Mei a.s. wordt deze processie weer gehouden.

Brandneteltjes

*

FRIESLAND VRIJ!

Men kon de laatste weken links en rechts in bladen en tijdschriften nogal wat vegen uit de pan zien geven aan de strijdbond „Friesland vrij". Wij doen daar niet aan mee. Niet omdat wij zo rechtschapen zouden zijn, integendeel. En evenmin omdat wij (heimelijk) een strijdbond zouden willen oprichten „Brabant Vrij". (Tussen haakjes: we durven niet). Maar wij voelen iets voor de Friezen. Zoals wij voor eenieder voelen die met de rug tegen de muur zijn laatste strijd moet strijden. Zo'n strijd nu wordt in Friesland gestreden. Vraag het aan Fedde Schurer, de dichter. Vraag het aan Wybenga, de scherpzinnige journalist. Of vraag het aan J. Piebenga vooral, die romantisch, maar hartstochtelijk en volkomen eerlijk voor de rechten van Friesland en de Friezen opkomt. En zij vertegenwoordigen niet eens deze „extremistische richting". Verre vandaar, zij vinden het zelfs gevaarlijk, maar van hen kan men (indien nodig) leren wat de liefde voor een volk en de overgeleverde volkswaarden in een mensenleven betekenen kunnen. Van hen kan men leren, dat de Friezen al honderd jaar een verbeten strijd voeren voor het behoud van hun eigen volksaard. (Waar niemand in Nederland iets van schijnt te weten). En met hen kan men hopen, dat deze (te ver gaande) actie het geweten wekt van hen, die hiervoor verantwoordelijk zijn. Gelijk wij leerden in de volkshogeschool van Bakkeveen, nog juist binnen de roemruchte „natio Frisia".

VAN DE DUIVEL BEZETEN.

Wij houden van films. Wij zijn er om zo te zeggen weg van, gelijk een minnaar van zijn meisje. Maar onze liefde is niet blind. Wij zijn (nog) niet van de duivel bezeten. Met onze scherpe ogen zien wij de gevaren (nog). Wat te zeggen van de situatie in een Brabants dorp (een nietig, maar rechtvaardig dorp), waar vier maatschappijen een verwoede slag leveren om het bezit van de plaatselijke bioscoop? Er is geen supervisie. Er komt alles op de markt wat de keuring maar doorlaat. Smaakbedervend? Geen nood. Zinnenprikkelend? Geen nood. (Gekeurd nietwaar?) Een zaal-inrichting beneden alle peil? Geen nood. Aftandse draken? Geen nood. Als de mensen maar komen, en de geldbeurs van de exploitant bloeit als een (stinkende) doornappel op de mestvaalt.

BOEREN.

Wij hebben ons hart verpand aan de boeren. Dit hart gaat open, als wij hen, zwoegers van de vroege morgen tot de late avond, bij het krieken van de dag door het venster van ons zolderkamerke, met kloeke tred over het veld zien treden, het goede zaad uitzaaiend.
Wij zijn daarom deerlijk geschrokken van de volgende advertentie:

> Weer in voorraad:
> *Vette boeren.*
> Oude: 35 cent per ons
> Jonge: 28 cent per ons

Is het niet schandelijk, zulke handel in mensenvlees na twintig eeuwen christendom!
Laat ons alarm slaan. En laat ons een comité oprichten tot verdediging der rechten van een vrije, onafhankelijke boerenstand.

DAT ONNOZELE PASTOORKE.

Wij geloven niet in treinverhalen. Maar voor het volgende, dat zich afspeelde tussen Eindhoven en Boxtel, durven wij de hand in het vuur te steken.
De handelsreiziger: houdt 'n lang relaas over de achterlijkheid van het Zuiden.
Het pastoorke (tegenover hem): Ik geloof dat u de dingen toch wel wat verkeerd ziet.
De handelsreiziger (zeer superieur): Ik zie toch wel zó goed, dat ik zie dat er een aap tegenover me zit.
Het pastoorke (minzaam): U moet uw bril eens laten nakijken.
De handelsreiziger: ?????
Het pastoorke (minzaam): U draagt spiegelglas.
Aldus naar waarheid opgemaakt door
P.RIKKEL.

DE BOEREN
EN HET WELVAARTSPLAN.

ZOALS BEKEND zijn enige tijd geleden prae-adviezen uitgebracht inzake een Welvaartsplan van de Provincie Noord-Brabant.

Nu doet zich het merkwaardige feit voor, dat alle prae-adviezen uitgebracht zijn door rapporteurs, die niet in het boerenmilieu verkeren, terwijl toch in bijna ieder prae-advies over de boer, de boerin, het boerengezin, de boerengemeenschap, het boerenmilieu gesproken wordt en daarover wordt geoordeeld. Men vraagt zich dan ook af hoe het mogelijk is, dat zowel het hoofdbestuur van de N.C.B., als de leden van gedeputeerde staten, die er meer speciaal de agrariërs vertegenwoordigen, als de boerenvertegenwoordigers in de provinciale staten, hun mening in deze voor de Brabantse boerenstand zo uitermate gewichtige kwestie niet hebben kunnen laten horen.

Ofwel de boerenvoormannen hebben erop aangedrongen, dat er ook een „boerenpraeadvies" zou worden uitgebracht, ofwel zij hebben daarop niet aangedrongen.

Wanneer het tweede het geval is geweest, dan kan men niet anders dan zulks betreuren. *Immers, hoe men het geval ook zou willen wenden en keren, het blijft een feit, dat bij het samenstellen van een welvaartsplan voor Brabant, bij het ontwerpen voor een industrialisatieplan voor Brabant, de Brabantse boer, en dan speciaal de kleine boer en de jonge boer, zoal niet het nauwste, dan toch wel uitermate nauw betrokken is. Uit hen voornamelijk zullen de toekomstige arbeidskrachten voor de industrie gerecruteerd moeten worden, en voor hen zal dit de zwaarste consequenties meebrengen.*

Nu is gesproken over hen, maar niet door hen.

Het zou, meen ik, in 't kader van 't welvaartsplan noodzakelijk zijn geweest en in ieder geval zou het in genen dele aan de volledigheid afbreuk hebben gedaan, wanneer door een onzer agrarische deskundigen en voormannen in een praeadvies de punten waren behandeld, die door prof. de Quay in zijn inleidende probleemstelling worden genoemd.

1. De opnamecapaciteit van de landbouw.

Hierbij doet zich in de eerste plaats de vraag voor: Hoeveel jonge boeren zijn er in Brabant, die in de landbouw een plaats zoeken?

Kroniekschrijver in „Boer en Tuinder" noemt het getal 24.000 als te zijn het aantal arbeidskrachten, die Brabant in de agrarische sector te veel heeft. Er wordt niet aangegeven hoe dit getal verkregen is, wel weet ik, dat vóór de oorlog door de K.N.B.T.B. een enquête is gehouden. Heb ik het wel, dan is toen een enquêtelijst gezonden naar de besturen van de plaatselijke afdelingen van de N.C.B. Een betrekkelijk gering percentage van de besturen zond de lijst terug. Het secretariaat van de K.N.B.T.B. is toen door extra-polatie tot een globaal cijfer gekomen. Dat gaf toen een orde van grootheid aan. Nu zouden ongetwijfeld heel andere cijfers naar voren komen.

Aangezien nu het provinciaal bestuur de kwestie geëntameerd heeft, zou men, geloof ik tot veel nauwkeuriger cijfermateriaal kunnen komen, wanneer op een gecombineerd initiatief van provinciaal bestuur en hoofdbestuur van de N.C.B. de burgemeesters en wethouders samen met de besturen van de plaatselijke boerenbonden hun gemeente, resp. hun afdelingen eens

Er is gesproken over hen, maar niet door hen.

de revue lieten passeren. Hierdoor zou ongetwijfeld het aantal abstinenten aanzienlijk kleiner worden en de betrouwbaarheid van de cijfers groter. — Indertijd heeft Ir. Mesu op een algemene vergadering van de N.C.B. een uitermate belangrijke uiteenzetting gegeven over de verschillende stappen, die in Brabant nog ondernomen konden worden waardoor de opnamecapaciteit van de landbouw kon worden vergroot.

Ir. Westhoff heeft vóór de oorlog een inventarisatie opgemaakt van gronden, die voor ontginning in aanmerking kwamen, een inventarisatie die overigens, voor wat Brabant betreft, onvolledig was. Weer in samenwerking van gemeenten en boerenbonden zou uiteindelijk eens vastgesteld kunnen worden hoeveel grond precies er nog in Brabant beschikbaar is zowel voor stichting van nieuwe boerderijen als voor uitbreiding van kleine bedrijven.

Rekening houdende met deze gegevens en met de adviezen, indertijd gegeven door Ir. Mesu, zou in een „Boerenpraeadvies" een vrij juist antwoord gegeven hebben kunnen worden over de opnamecapaciteit van de landbouw.

Nog niet lang geleden is er in de boerenpers nog al wat rumor in casa geweest over een uitlating van minister Mansholt over het kleine boerenprobleem. Zeker, ook voor Brabant een brandende kwestie.

Dat het een uitermate moeilijk en ingewikkeld probleem is, dat van alle kanten benaderd kan worden, niemand zal het ontkennen.

Niettegenstaande geschreven in 1937 is ook nu nog het „Rapport over de sociaal-economischen toestand der kleine boerenbedrijven in Nederland, gevolgd door voorstellen ter verbetering van den bestaanden toestand" nog steeds actueel. Alhoewel de beschouwingen van de „Commissie van advies, dienst kleine boerenbedrijven" toen volledig in het teken van de toen heersende crisis stonden, is de toestand nu toch zo, dat deze daarmee grote gelijkenis vertoont. Toen kwamen de voorstellen tot verbetering van de bestaande toestand neer op steun, directe steun door Sociale Zaken, indirecte door Economische Zaken.

En is het niet buitengewoon belangrijk en tekenend dat in de „Mededelingen" van de Directeur van de tuinbouw van Maart 1948 een beschouwing wordt gewijd aan de steunverlening aan kleine tuinbouwbedrijven?

Opgemerkt worde, dat evenals in 1937 ook nu weer van verschillende zijden betoogd wordt, dat deze vorm van steunverlening niet verantwoord is. Hierdoor zouden bedrijven op de been gehouden worden, die blijkbaar geen reden van bestaan hebben en beter gelikwideerd zouden kunnen worden. Het afvloeien van arbeidskrachten naar de industrie en emigratie zou er dus door tegengehouden worden. Zij, die zich op dat standpunt stellen, geven blijk geen juist inzicht in de werkelijke toestand te hebben en de ervaringen, die zijn opgedaan niet te kennen, wordt in de beschouwing over de steunverlening van de kleine tuinbouwbedrijven geschreven.

Maar zal men niet misschien binnen zeer korte tijd, voor hetzelfde probleem staan t.a.v. de kleine boerenbedrijven, beter gezegd, staat men er al niet voor?

Ook de Brabantse boerenorganisatie zal er niet aan ontkomen om ook hier positief stelling te kiezen. De actie Bouwman kan ook nu nog een waarschuwing zijn.

Ik geloof, dat in een „Boerenpraeadvies" men zich duidelijk over deze, zij het dan zeer moeilijke kwestie, had kunnen uitspreken. Opgemerkt moge worden, dat het verschijnsel dat zich in Oost-Nederland schijnt voor te doen, waar verschillende kleine boeren hun bedrijfje verlaten om een beter bestaan in de industrie te zoeken, zeer zeker tekenend is.

2. De mogelijkheid van de intensivering van de landbouw.

Zonder hier in te gaan op zuiver agrarisch-technische mogelijkheden van intensivering van de landbouw, had b.v. in een „Boerenpraeadvies" de intensivering door ruilverkaveling eens onder de loupe genomen kunnen worden. Gezien de zeer talrijke aanvragen voor ruilverkaveling is het nu wel duidelijk, dat de tegenzin, argwaan en verzet van de boer tegen de ruilverkaveling heeft plaats gemaakt voor een volledig begrip van de grote waarde, die ruilverkaveling in het kader van de intensivering van de landbouw heeft.

Gelukkig, ik herhaal: gelukkig, ontbreken in Nederland de grote aantallen werklozen, die vóór deze oorlog in het kader van de werkverschaffing de ruilverkavelingswerkzaamheden uitvoerden.

Wanneer het evenwel zó is, dat er in Brabant op 't ogenblik duizenden boeren en jonge boeren geen of onvoldoende werk op hun bedrijf kunnen vinden, waarom dan niet zelf aan de slag gegaan.

Onder de deskundige leiding van Heide Mij. of Grond Mij. kan door de boeren zelf een grote achterstand op dit gebied ingehaald worden.

Een onzer ernstigste concurrenten op de agrarische wereldmarkt, Denemarken, heeft de belangrijkheid en noodzakelijkheid van een zo grondig mogelijke doorgevoerde ruilverkaveling reeds vijftig jaar geleden begrepen en daarnaar gehandeld. Ook de Brabantse boer zal met zijn producten weer op de wereldmarkt moeten kunnen concurreren en zij die de beste waar tegen de laagste prijzen kunnen leveren, zullen in de naaste toekomst de leveranciers op de wereldmarkten zijn.

Een positief stellingnemen en dit duidelijk onder de aandacht van de boeren brengen, is m.i. noodzakelijk. In een „Boerenpraeadvies", samengesteld door Brabantse landbouwvoormannen, zou dit een onderdeel van het geheel hebben kunnen zijn.

Tenslotte willen wij nog even punt 4 en 5 onder ogen zien, om in een volgend artikel de omvang van de noodzakelijk emigratie iets uitvoeriger te belichten.

4 en 5. De mogelijkheid en wenselijkheid van omscholing van arbeiders, en de problemen, die dit proces meebrengt.

Wij maakten reeds de opmerking, dat met dit probleem ook de kleine boeren, de jonge boeren en misschien ook de jonge boerinnen te maken zullen krijgen, wanneer het tot industrialisatie van Brabant komt.

Hierbij komt al direct de vraag naar voren, moet, ja dan neen, de boerenstandsorganisatie bevorderen, dat in nog zuivere boerenstreken, die in Brabant te vinden zijn, ambachtsscholen worden gesticht? Hoe geschoolder een arbeidsman is, hoe meer kans op een goede werkkring. Moet de boerenstandsorganisatie mede helpen bevorderen, dat er meer M.U.L.O., H.B.S.-scholen en gymnasia op 't platteland verrijzen? Komt de industrialisatie dan zal er ook een grote vraag komen naar geschoold kantoorpersoneel, magazijnmeesters, enz. Verschillende intelligente boerenjongens en boerenmeisjes zouden klaar moeten zijn, wanneer naar dit personeel gevraagd wordt.

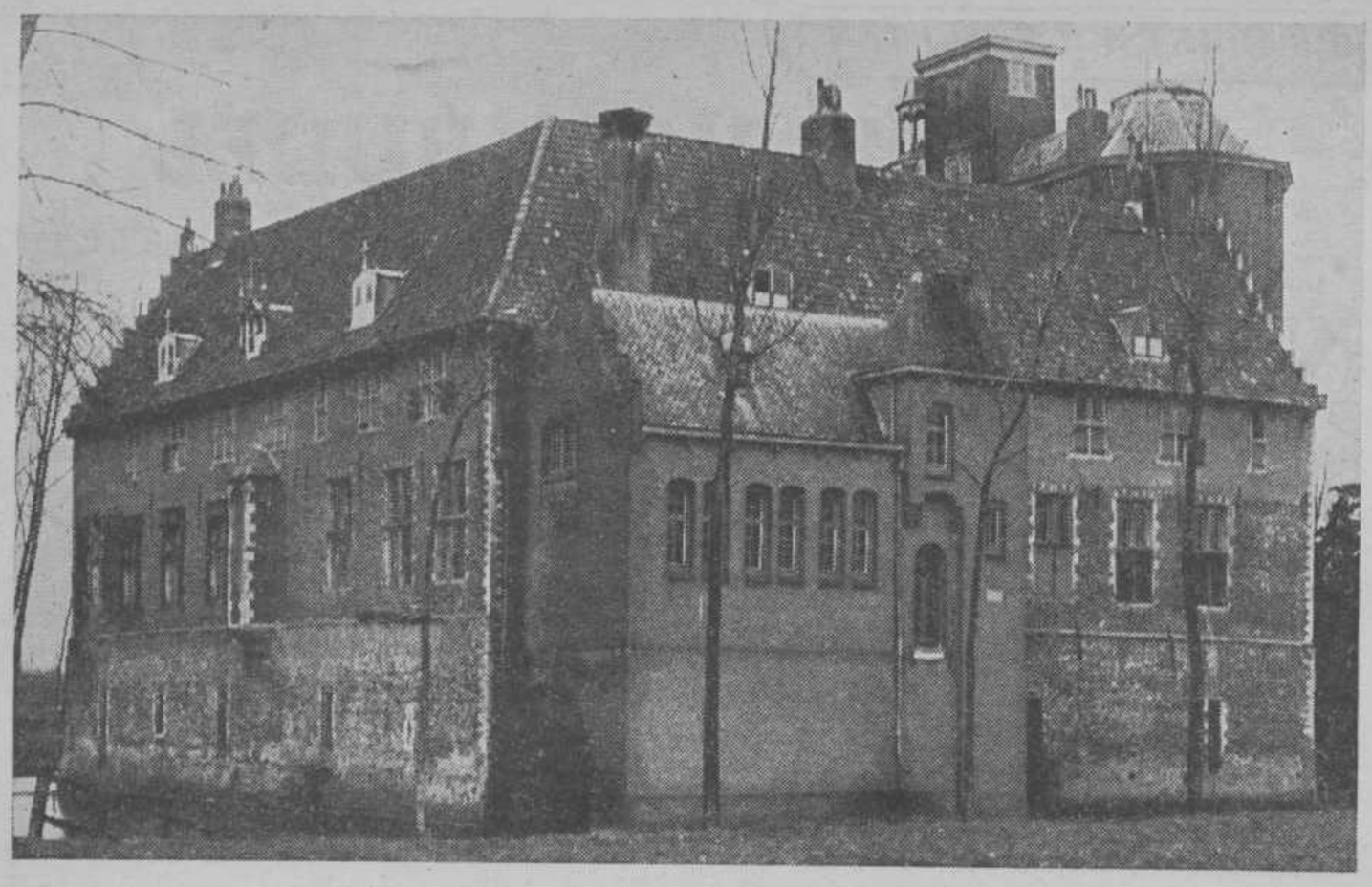
Het is m.i. duidelijk, dat het oordeel van „den Boer" over deze vraagstukken in het kader van het welvaartsplan niet misplaatst zou zijn geweest.

Jhr. A. B.

Foto Roovers

Gezicht op Etten en Leur

Het kasteel van Dussen, gezien vanaf de provinciale weg. De aangebouwde kapel (midden voor) werd door de oorlogshandelingen vernield. Overigens geeft deze foto er een goed beeld van, op welk een treurige wijze dit kasteel in de loop der jaren werd verknoeid.

Zal het Kasteel te Dussen in zijn oude glorie herrijzen?

IN EEN VRIJ EENZAAM HOEKJE der gemeente, in Dussen-Binnen, rijst met rustige lijnen een belangrijk monument uit het brede grachtwater omhoog, een bouwwerk, dat in zijn groven bakstenen bouw de uitdrukking is van een middeleeuwse stoerheid. Het ligt daar, Dussen's Kasteel, scherp gesilhouetteerd tegen een vlakte van wijdse landerijen rondom en imponeert de bezoeker.

De restauratie nog steeds programmapunt voor het gemeentebestuur.

EEN STUKJE GESCHIEDENIS

De zware donjons verhieven zich reeds lang voordat het vernietigende water van den St. Elisabethsvloed in 1421 de vruchtbare gebieden van het Land van Altena overstroomde en het machtige bouwwerk beheerste de gehele omtrek der beide heerlijkheden Dussen-Muilkerk en Dussen-Munsterkerk. Men vindt de heren van der Dussen reeds in het jaar 1136 vermeld en in het jaar 1200 komt de heerlijkheid als zodanig in de gewestelijke historie voor. Rondom deze dikke muren hebben zich vele tonelen van strijd afgespeeld en meerdere malen bedreigde de oorlog het schone bouwwerk met de ondergang. Wij vinden in de geschiedenis het rampjaar 1421 waarbij ook het kasteel te Dussen voor een groot deel werd verwoest. Maar hoe troosteloos de ruine ook was vóór het jaar 1826 zien we het kasteel herrezen. Het kasteel werd verscheidene malen verbouwd en gerestaureerd en men heeft het er meestal niet beter op gemaakt. Welke een luister ging er oorspronkelijk uit van deze burcht. De twee torens, thans door een brug van elkander gescheiden, afgedekt door lage pyramidale daken, daterend uit een later tijdvak, markeren de noordelijke kasteelvleugel, die met drie andere vleugels de binnenplaats omsluit. Al dit schoons is thans echter grotendeels vervallen en de tand des tijds heeft er met alle tot zijn dienst staande middelen aan geknaagd. De jongste oorlog ging ook niet zonder meer aan het kasteel voorbij. Dit alles dwingt dan ook om het kasteel voor ondergang te behoeden.

Het zal onze lezers ongetwijfeld interesseren, dat de restauratie van het kasteel van Dussen nog steeds een programmapunt van het gemeentebestuur uitmaakt in dien zin, dat men hoopt eerlang het kasteel zijn plaats als historisch kasteel-raadhuis te doen innemen als een trots voor Dussen en zijn omgeving. Deze plannen zijn geenszins nieuw. We weten hoe in 1939 een dergelijk plan reeds in den raad werd goedgekeurd, maar men moet niet vergeten, dat er heel wat komt kijken, voordat men tot uitvoering der plannen zal kunnen overgaan. Jhr. Mr. Dr. A. van Rijckevorsel was het die eigenlijk het initiatief nam tot het behoud van het ook uit cultuur-historisch oogpunt zo belangwekkende kasteel van Dussen waarop de raad der gemeente in 1935 tot aankoop van het gebouw besloot. De voorgenomen restauratie zou een feit geworden zijn indien ook voor dit werk de oorlog geen onoverkomelijk obstakel zou zijn geweest. Het is echter een verblijdend teken, dat het huidige gemeentebestuur onder haar jonge krachtige burgemeester de plannen warm houdt, teneinde dit indrukwekkende gebouw voor Dussen in al zijn heerlijke luister te bewaren. Mogen zij erin slagen spoedig de plannen te verwezenlijken.

HARRY SWINKELS.

TIJD VOOR DOELBEWUSTE ARBEID.

Inderdaad, wij hèbben een eigen sfeer: katholiek en Brabants.
Dit geluk echter legt ons, vrouwen en mannen van het onderwijs, de onmetelijke zware plicht op, naar best vermogen die eigen sfeer te helpen bewaren.
Niet uit conservatisme, niet omdat wij als laudatores temporis acti gehecht zijn ook aan verouderde vormen.
Maar omdat wij eclectisch willen èn móéten staan ten opzichte van wat uit een nieuwe tijd naar boven komt, omdat wij, in de zekerheid van de grootste krachten van het christendom een schier revolutionaire volksvernieuwing begeren.
Omdat ten slotte in dat Brabants-katholieke de krachten liggen voor een nieuwe Nederlandse toekomst.
En het is nu meer dan ooit, de tijd tot bewuste, doelbewuste arbeid.

Prof. Dr L. G. J. VERBERNE in zijn rede voor de Kath. Onderwijzersbond.

Puntige Praat

Someren vooraan!

ALLE KRANTEN: Op een dezer dagen gehouden bijeenkomst hebben de winkeliers van de gemeente Someren unaniem besloten van heden af geen artikelen meer te betrekken van firma's, die nog advertenties plaatsen in „De Waarheid". — Woorden wekken, voorbeelden trekken.

Ziende blind.

HELMONDSE COURANT (10, IV, 1948) P. K.: Terwijl de wervelstorm de bomen achter het huis al heeft weggerukt, staat men nog geraniums te gieten in het vredige voortuintje. Terwijl de rode jongens in Praag 'n rijke weduwe uit haar huis wegjagen en haar naar de kolentreinen verwijzen, glijdt door Helmond, arcadisch en liefelijk, een beige Buick; van de heer aan het stuur ziet men het welverzorgde hoofd en de kostbare handschoenen en zijn gezellin draagt een puurwitte hond op haar zijden schoot. Zij rijden door een arbeiderswijk... Zolang zulke mensen nog zulke fouten maken hoeft Stalin niet te komen.

Brabanders en Bataks.

PROV. NOORD-BRAB. COURANT HET HUISGEZIN (10, IV, 1948): Speciaal de Brabanders onder hen zullen zich geestelijk verwant voelen met deze Batakvolken, die deze koele, heerlijke hoogvlakte bewonen. En dit niet alleen omdat dit volk ook een Tijl Uylenspiegel voortbracht, een aartsschelm, die in hun vertelsels rondwandelt onder de naam van Si Djonaha en al evenveel streken op zijn rekening heeft als zijn Brabantse evenknie, maar evenzeer omdat de geliefde Batakgroet „Horas!" — verband houdend met het Maleise woord „Keras", dat „sterk" betekent — dus verwantschap vertoont met het Brabantse „Houd-oe!", waarmee men elkaar immers ook „sterkte" toewenst. Zouden de zonen van het edele Brabant onder zulk een volk niet aarden?

Titu.

DE STEM (6, IV, 1948): We wisten allang wat „Benelux" betekent, maar weet u wat men onder Titu moet verstaan? Sinds Zondag weten we het. Dat is de geregelde uitwisseling van cultureel, economisch en vriendschappelijk verkeer tussen de steden Tilburg en Turnhout. Nu weten we ook ineens wat Breni betekent. Dat is de goede verstandhouding Breda-St. Niklaas. Het wordt een aardig gezelschapsspelletje. Mina zeggen we b.v. van Middelburg en Namen, Ozo van Overloon en Zotteghem, Aha van Amsterdam en Hasselt. Het federalisme biedt toch onafzienbare mogelijkheden.

Ambtelijke stroefheid.

OOST-BRABANT (30, III, 1948): Wanneer er een weg, die bij de gemeente in beheer is, verbeterd moet worden en slijtage gaat vertonen, besluit die gemeente tot verbetering en vraagt toestemming aan Ged. Staten tot het uitgeven van het benodigde bedrag, voor noodlijdende gemeenten — en dat zijn ze vandaag-de-dag zowat allemaal — betekent dit dat de aanvraag der gemeente toegevoegd wordt aan de stapel verzoeken, die er op een bepaalde afdeling ter Griffie op afdoening ligt te wachten. Inmiddels worden de wegen steeds intensiever gesloopt en als straks de goedkeuring komt tot de uitgave van het oorspronkelijk begrote bedrag, komt men nog niet met het 10-voudige toe! Er moet dan opnieuw worden aangevraagd en opnieuw worden gewacht, gewacht!

Niet afzijdig blijven.

HET HOLLANDS DIEP (10, IV, 1948): Men maakt er Brabantia Nostra wel eens — volkomen ten onrechte overigens — een verwijt van, dat het zijn activiteiten hoofdzakelijk uitstrekt tot het Midden en Oosten onzer provincie, dat het zijn leidende personen voornamelijk uit deze zelfde sectoren betrekt, enz., enz. Maar blijven wij zelve veeleer niet schromelijk in gebreke als wij ons bij voortduring afzijdig houden van studiedagen e.d., waarop ook wij werkelijk van harte zullen worden begroet en gelegenheid krijgen ook *onze* stem te laten horen?
Het wordt meer dan tijd dat West Brabant actief deel gaat nemen aan alles wat de structuur onzer provincie betreft. Het heeft op allerlei gebied voldoende kundige persoonlijkheden. Dat het daarom zijn onvruchtbaar isolement verbreke en *daadwerkelijk belangstelling* gaat tonen voor „alles" wat er in de provincie leeft en beweegt, opdat straks niet schuldbewust bekend moet worden: „Er is iets goeds en iets schoons bereikt *zonder* ons en *ondanks* ons!

Ik las....

in „Avondster": „De brug over het kanaal te Middelburg komt wel niet in 1948, maar dan toch zeker in 1947 gereed." Een vóór-christelijke jaartelling?

in De Avondster: „Ondertrouw Elly Hopmans en Sjaan Hopmans." Je zou zweren, dat het zusjes zijn.

in De Stem: „Aan dit lidmaatschaap is een bord van Delfts blauw verbonden." Ik zie dat schaap al met zo'n kostbaar bord aan z'n nek rondlopen!

in de verslagen van het jubilé te Nieuwkuyk, dat aan de paters Cisterciensers zwarte H. Misparamenten zijn geschonken. Ik sta er versteld over dat men zelfs dergelijke kerkelijke zaken in het zwart kan kopen.

Bandstempel door Luc. van Hoek

De Brabantse Ziel

Gebundelde artikelen van Dr P. C. DE BROUWER

Toen hem bij gelegenheid van zijn gouden priesterfeest een eerste exemplaar van zijn gebundelde artikelen overhandigd werd, merkte dr. P. C. de Brouwer op dat hij hier toch eigenlijk wel blij mee was, „Want" zo zei hij, „vroeger borg ik alles wat ik geschreven had keurig op in mappen, maar al sinds vele jaren doe ik dit niet meer, en nu weet ik zelf niet eens wat er zoal van mijn hand gedrukt is. Op deze manier heb ik dan tenminste iets overgehouden. Maar of het de moeite eigenlijk wel waard is," voegde hij erbij, „ja, dat weet ik niet." Eenieder die dokter de Brouwer persoonlijk kent, weet dat deze laatste „verontschuldiging" volkomen oprecht is gemeend, maar hij weet evenzeer, dat wij de uitgever dankbaar mogen zijn, dat hij op deze prachtige bescheidenheid geen acht geslagen heeft en door deze zeer verzorgde uitgave de beste opstellen van een groot Brabander voor het nageslacht heeft bewaard. Want altijd, zoals de samensteller Prof. Dr. Frans van der Ven in zijn voorwoord eveneens opmerkt, had Dr. de Brouwer iets te zeggen, of hij nu voor geleerden schreef of voor eenvoudigen des harten. Of hij in een cultureel tijdschrift schreef, voor een gestencild blaadje, voor Rooms Leven, Brabantia Nostra of het Weekblad van de N.C.B., steeds deelde hij iets mee van de overvloedige rijkdom van hart en van verstand, en in de simpelste bewoordingen die ieder kon verstaan, maakte hij tallozen in Brabant deelgenoot van zijn bekommernis om het lot van het volk, dat hij al zijn jaren door zo zeer heeft liefgehad.
Dr. de Brouwer heeft veel geschreven. Deze verzameling bewijst echter, dat deze veelheid nimmer tot oppervlakkigheid heeft geleid en dat hij steeds in zijn geschriften het bewonderenswaardige evenwicht wist te vinden tussen een diepe inhoud en een heldere vorm, het benijdenswaardige bezit van de klassiek gevormde mens. 't Zal de samensteller dan ook wel geen moeite hebben gekost althans naar de vorm deze artikelen te bundelen, want zij zijn stuk voor stuk van een wonderlijke gaafheid. Maar daarbij is hij erin geslaagd de veelheid van onderwerpen harmonisch te ordenen, en de uiteenlopende artikelen die hij moest opdiepen uit de meest verspreide bladen en tijdschriften en uit vergeelde archieven, samen te vatten tot een harmonisch, logisch geheel.
Het boek begint met een aantal artikelen over de hoogtepunten van de katholieke geloofs-

Vervolg op pag. 8

BRABANTSE GESTALTEN

HUBERT VAN BUDEL

EEN KEMPISCHE KLERK IN DE DOMSTAD UTRECHT

NIET ALLE KEMPENAARS waren in de middeleeuwen Zuidwandelaars. Velen mogen hun geestelijk heil hebben gezocht in de kloosterrijke Sennestreek van Brussel of wetenschappelijke roem hebben nagejaagd aan de Parijse Seineboorden of het avontuur hebben gezocht in nog warmer landen, er zijn er altijd geweest, die zich thuis voelden in Noordelijker regionen, zelfs in de grauwe landouwen van het Sticht Utrecht.
Het eerste het beste, maar dan ook meteen het meest illustere voorbeeld, dat wij voor het grijpen hebben, is dat van de heilige Odulfus uit Oirschot. Aan de Domschool van Utrecht, die destijds een grote vermaardheid bezat, werd deze zoon van het Brabantse Oirschot opgeleid tot priester en missionaris. Als arbeidsterrein werd hem door de Bisschop aangewezen het tegenwoordige Friesland, waarvan de bevolking in de tijd van de Saksische oorlogen (tegen 800) in het barre heidendom was teruggevallen. Met veel geduld en vermoeienissen slaagde de ijverige priester er in, het afgevallen gewest tot het christendom terug te brengen. Zijn lichamelijke overblijfselen werden begraven in Stavoren, waar rond zijn graf een abdij ontstond, die later door de zee werd verzwolgen.
Van deze grote geloofsverkondiger gaan wij over naar een meer bescheiden figuur en springen vier eeuwen vooruit om kennis te maken met een ander Utrechts geestelijke van Brabantse afkomst, namelijk Hubert van Budel.
De naam zegt het al, dat deze Hubert moet zijn geboren in of omtrent Budel. Verder staat er opgetekend, dat hij priester werd gewijd door de bisschop van Luik en zich zijn hele leven lang is blijven rekenen tot de geestelijkheid van het bisdom Luik. In welk jaar hij precies werd geboren, wie zijn ouders waren en meer dergelijke vragen naar jeugdbijzonderheden, daarop moet ik U helaas het antwoord schuldig blijven.
Toen de Brabander Jan van Diest werd gekozen tot bisschop van Utrecht, is Hubert met hem meegegaan als klerk. In de grote kanselarij van de Utrechtse bisschop kreeg ook hij een plaatsje, als een der vele ridders van de ganzeveer. In rekeningen van de jaren 1327-1330 kan men lezen, dat hij wel eens werd uitgestuurd om perkament te kopen of zegelwas.

In de kanselarij zetelden evenzovele kapelaans als de bisschopsstad kapittels telde en dat waren er vijf. Elke kapelaan had weer één of meer schrijvers tot zijn beschikking. Temidden van dat deftige gezelschap van kanunniken en notarissen was Hubert van Budel ogenschijnlijk de minste in rang, maar als landgenoot en vertrouwensman van de bisschop beschikte hij over een onevenredige invloed. Hij had zelfs een eigen kamer in het bisschoppelijk paleis. De jalouzie moet bij de oudere en voornamere collega's wel eens uit de ogen zijn komen kijken!
Hubert's verdere carrière gaf de snelle promoties van de vertrouwensman en gunsteling te zien. Hij werd een der vier apostolische notarissen, welke door de Paus aan het bisdom Utrecht waren toegestaan. Wat een kans om al slapende rijk te worden! Maar vier notarissen voor een bisdom, dat het gebied van geheel Nederland besloeg (met uitzondering van Noord-Brabant en Limburg). En geen concurrentie van leken, want wereldlijke notarissen waren er in die streken nog niet.
Het is aan Hubert's liefdadigheid wel te zien, dat hij zich spoedig rijk had geschreven. Toen in 1337 het kapittel van Amersfoort werd opgericht, was hij een van de voornaamste stichters. Hij schonk een rente van drie pond zwarte Tournooisen.
Een aanmerkelijke reeks van functies wist Hubert te cumuleren: een bisschoppelijk klerkschap, een apostolisch notariaat, een kanonikaat van de Utrechtse Dom, het scholasterschap of de schooldirectie van het Sinte Mariekapittel in Utrecht, het pastoraat van de Buurkerk in Utrecht, het pastoraat van Bolsward in Friesland en het pastoraat van Axel in Zeeuws-Vlaanderen. Behalve de eerste twee behoefde Hubert geen van al die functies waar te nemen. Het was voldoende, dat hij het inkomen opstreek.
In Friesland is het Hubert anders vergaan dan de heilige Odulphus. Toen hij in 1327 was benoemd tot pastoor van Bolsward, besloot hij persoonlijk met zijn parochianen te gaan kennis maken. Hij zou er dan een plaatsvervanger en een rentmeester aanwijzen en, na orde op zijn zaken te hebben gesteld, naar Utrecht terugkeren om van zijn Friese parochie wel inkomsten, maar geen zorgen te hebben. Volgens het kerkelijk recht was zoiets in die tijd mogelijk. Maar de Friezen namen het niet. Zij waren veel gewoon, maar van een vreemdeling zagen zij niets door de vingers, zeker niet van een Brabander. In plaats van met waskaarsen en vaandels kwamen de Bolswardse boeren hun nieuwe pastoor met zeisen en rieken tegemoet. Hubert koos het hazenpad en deed afstand van zijn parochie, wel beseffend, dat de harde Friese koppen aan hem geen cent zouden geven. Tot troost en schadeloosstelling heeft de Bisschop hem in 1333 de parochie Axel gegeven.
Ziedaar het weinige, dat van Hubert van Budel bekend is. Dat weinige heb ik bijeengegaard uit rekeningen en andere papieren van het bisdom Utrecht, die op het Rijksarchief in Utrecht zijn te vinden. Daaronder bevindt zich ook een bijna geheel vergaan schuldregister van het bisdom, dat door Hubert eigenhandig is bijgehouden. Als Mr. S. Muller Fz. de tekst daarvan niet in 1891 had uitgegeven in de werken van het Historisch Genootschap, zou het handschrift heden te dage volslagen onbruikbaar zijn geworden, daar het verval steeds verder gaat.
Het is goed, aan het einde nog eens de parallel met St. Odulphus op te halen. Hubert van Budel heeft uit het Noorden het vette der aarde gehaald, misschien wel te veel daarvan. St. Odulphus van Oirschot is het instrument geweest, waardoor God aan Friesland de gave van het geloof heeft teruggeschonken.

Dr P. C. BOEREN.

Kort Kreungezang

SPORT EN VRIENDSCHAP

Nederland-België 2-2.

„Erken," zei ik mijn vriend,
— 't Was in 't begin der week —
„Van deze voetbalstrijd
Deugde geen cent, geen steek.
Eén man slechts hield de maat:
Abe, de held der Friezen.
Ik vind dat Nederland
Verdiend had te verliezen."

.....

Nu — op het eind der week —
Loop ik nóg wenend rond:
'k Verloor mét mijnen vriend
De tanden uit mijn mond.

PIET KIP

BLOESEMVAL

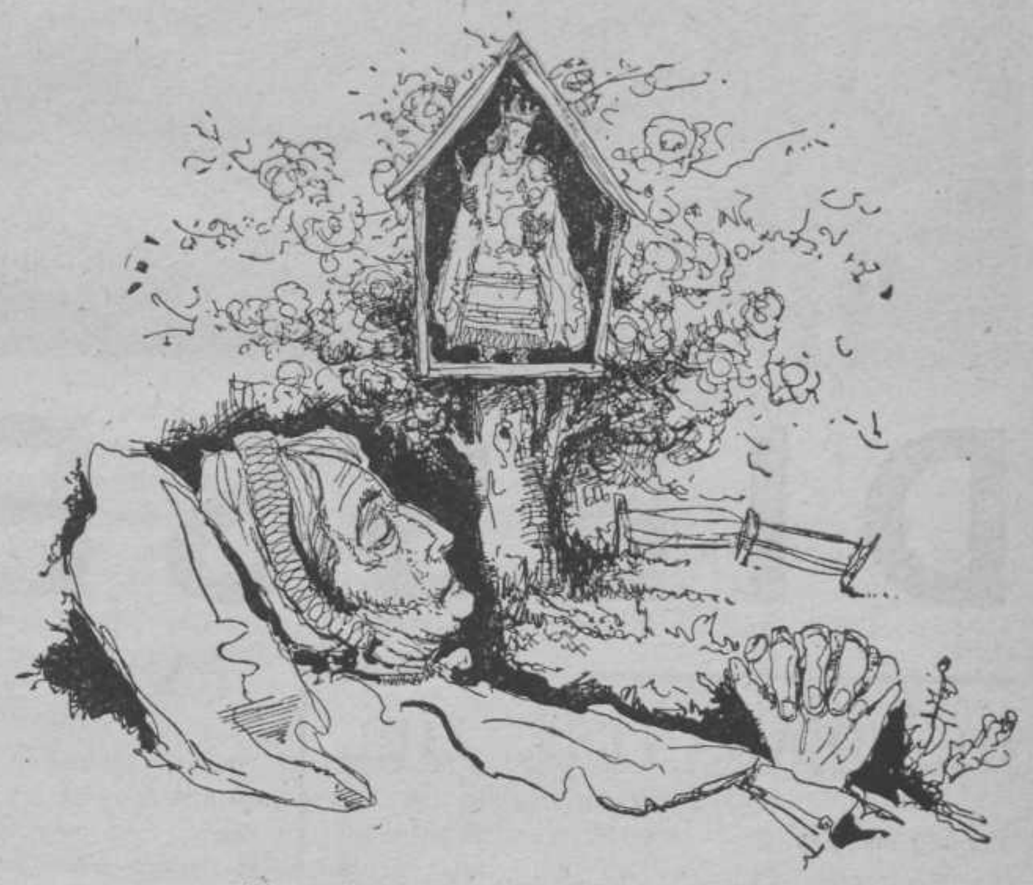
'N VERTELLING DOOR K. LOUWERS

EZE MIDDAG die zo helder als een belleklank over de Kempen hangt, is Moeder Marie ziek geworden.
Vreemd is dat. Nooit was ze ziek en nu, terwijl ze op de bleek wat droge was bijeen raapt, zakt ze zachtjes ineen. Niemand ziet het, dan misschien 'n vogel die boven haar in de bloeiende pereboom zit. Er dwarrelen wat bloesemblaadjes naar beneden. Die liggen vreemd-wit op het oude gele gelaat, dat eens zo blank als de bloesem was, maar nu verrimpeld en geel als overrijp fruit. Zo ligt Marieke daar. De wind speelt wat met d'r grijze haren en doet de bloesemblaadjes dansen op haar gezicht. Onverdiende ironie.
Anneke, haar dochter, vindt haar, als ze uit de hof komt. Ze schrikt eerst en weet niet wat te beginnen. Dan is ze naar de buren gelopen. Samen met een andere vrouw heeft ze Moeder naar binnen gedragen en op bed gelegd. Nee, dood is Moeder nog niet. Een van de jongens zal rap naar de pastoor en de dokter lopen.
In de avond is Marieke weer bij kennis gekomen. De dokter geeft niet veel hoop. „Versleten werk", zegt hij en het hopeloze gebaar van z'n handen is duidelijk zonder nadere uitleg.
De pastoor heeft Marieke bediend. Ze vindt dat goed. Het is misschien niet nodig. Het is een braaf mens en die haar hard en arm leven gekend heeft, weet dat het niet nodig is. De getrouwde kinderen die her en der verspreid wonen in de omliggende dorpen, zijn gewaarschuwd. Nog voor het donker zijn allen gekomen, met vragende angstige blik in hun ogen.
„Wat zal men er van zeggen. De dokter gaf niet veel hoop meer. Versleten werk, zei hij. De pastoor heeft haar bediend."
Allen zijn even bij moeder geweest. Ze kent allen, zo goed is ze weer bij kennis. Nadien zitten de kinderen bijeen in de herd. Anneke heeft koffie gezet. Ze gebruiken er niet veel van. De meiskes kunnen zich niet goed houden en schieten soms in een snik. Dit is echter niet direct om Moeder, och, zij is oud, eens komt het er toch van en allen hebben ze in d'r eigen huis d'r eigen zorgen. Nee, het gaat hier om de een die er niet is, om hem wiens naam in jaren niet meer genoemd werd, tenzij door Mariekes in 'n stil gebed tot ons Lief Vrouwke.
Langzaam komt de schemer in de herd. Anneke zet het valgordijn op, maar het helpt niet veel. De kinderen moeten trouwens toch gaan. Thuis wachten de kleintjes, die kunnen in de nacht niet alleen blijven. Twee zullen hier blijven bij Annekes.
De stilte valt in huis. Buiten is het zachte gereuzel van de wind in de cannidassen.
Marieke is wat koortsig geworden. Ze praat zacht in zich zelf. Ze noemt soms een naam en zwijgt dan. Plots ziet ze in het zachte licht van de laaghangende maan, zichzelf als jong meisje.

Ze was mooi. Hoeveel jongens, soms zoons van welgedane boeren, hebben naar haar hand gedongen. Wat zeiden die ook weer? „Wat zult ge toch met zo'nen armen wever beginnen." Maar ze was er mee begonnen. Ze heeft er nooit spijt van gehad. Schoon was de dag dat ze trouwden. Ze ziet Marinus haren mens, hoe hij lacht en heimelijk lonkt naar haar. Ze ziet de schone jaren van haren trouw: Samen hard werken, zij de pijpen spoelen, hij weven. Hij was 'nen breedwever, daar moeste sterk voor zijn. 's-Morgens en 's-avonds werkten ze op het stuk land dat ze gehuurd hadden van den kerkmeester. Ja, ze hadden dat stuk land goed gemaakt en toen moesten ze het afgeven. De Farizeër!
Dan kwamen de kinderen, 'n hele rij en ne hele tob. Marieke voelt als het ware weer de pijn en ellende die ze gehad heeft met die rij en hoe ze telkens tot Marinus zei als er weer een bijgekomen was: „Ze zijn wel gedragen, Marinus, maar nog niet gegraven." Hij had dan maar eens gelachen en z'ne snor opgedraaid. Dat was maar wat verlegenheid.
Ze ziet de rij van kinderen. Nee..... een is er niet bij. Ze schiet in een lach, och, die vlegel zit natuurlijk ergens anders. Of.....
D'r is een avond geweest dat ze laat in den herd zat, Marinus was al in bed. Ze wachtte op 'n jongen van d'r. De ganse middag was er al een vage onrust in haar. Die onrust groeide nog toen het donkeravond werd en de andere jongens thuis kwamen zonder hem. Ze wisten niet waar hij zat, zeiden ze, maar Marieke hoorde aan hun stem dat ze de waarheid niet spraken. Het werd nacht en nog bijna morgen, eer hij kwam. Dronken, met bevuilde kleren. Hij heeft nog harde woorden tegen haar gezegd, woorden die ze nooit heeft kunnen vergeten. Zo is het met Casper begonnen. Het werd steeds erger. Marinus, haren mens, ging er aan dood. Dan op een dag heeft Casper zijn spulletjes gepakt en is gegaan. Nadien vernamen ze nooit wat van hem. Toch heeft Marieke altijd nog gehoopt dat hij terug zou komen. Hoeveel bedevaarten heeft ze gedaan naar Meerveldhoven, en Ons Lief Vrouwke bijna van d'r troon af gebeden. Nu ligt ze hier, ziet hare levensweg en aan het eind dat ene beeld: Casper. Ze fluistert die naam gebiedend, dan weer smekend. Casper!
Plots roept ze luid en hoog: Casper! De kinderen die waken in de veurherd, schrikken er van. Ze zien elkaar aan. Hoort, daar roept ze weer, luid en smekend: Casper!

Buiten reuzelt nog de wind. Hij vangt de naam Casper. Hij draagt hem voort over het land. De innigheid van de roep beroert de bloesem en het geheimzinnig kabbelen van de Dommel vormt ervan een echo, die door de Kempen gaat. Ook ons Lief Vrouwke hoort de naam, „Casper" en zegt hem aan 'n jongen die verloren loopt in de nacht.
Hij luistert, hoort en zal keren.

Versierde letter en tekening van Jan Willemen

ZEVEN GEBODEN
voor de Brabantse gemeenschapsmens.

Hij zal beginnen bij zijn gewestgenoten het bewustzijn te wekken van de eigen waarde, hij zal trachten de fierheid te hergeven. Want dit is een eerste en een krachtig middel tot zelfbehoud.
Hij zal in bijzonderheden de schone gebruiken aanwijzen, alleerst de godsdienstige, die de verhevenste zijn, en er zelf aan meedoen.
Hij zal de schoonheid van het landschap tonen en de eerbied voor de natuur inprenten; dat brengt sterke verbondenheid en verhoogt de cultuurstand.
Hij zal de sociale gerechtigheid en de naastenliefde prediken en in concrete gevallen daarvoor in 't krijt treden.
Hij zal zijn volk onderrichten over zijn verleden en eerbied inboezemen voor het nageslacht, en wijzen op de voorbeeldigheid van de eigen mensen.
Hij zal in de precieze lijn van de christelijke naastenliefde het saamhorigheidsbesef, de gemeenschapszin trachten aan te kweken als een afzonderlijk goed van eigen prijs en eigen kracht.
Hij zal daarom alle goedwillige Brabanders oproepen om mee te doen aan het voorbeeldig maken van het katholieke Brabant.

Uit: „De Brabantse Ziel", door Dr. P. C. de Brouwer.

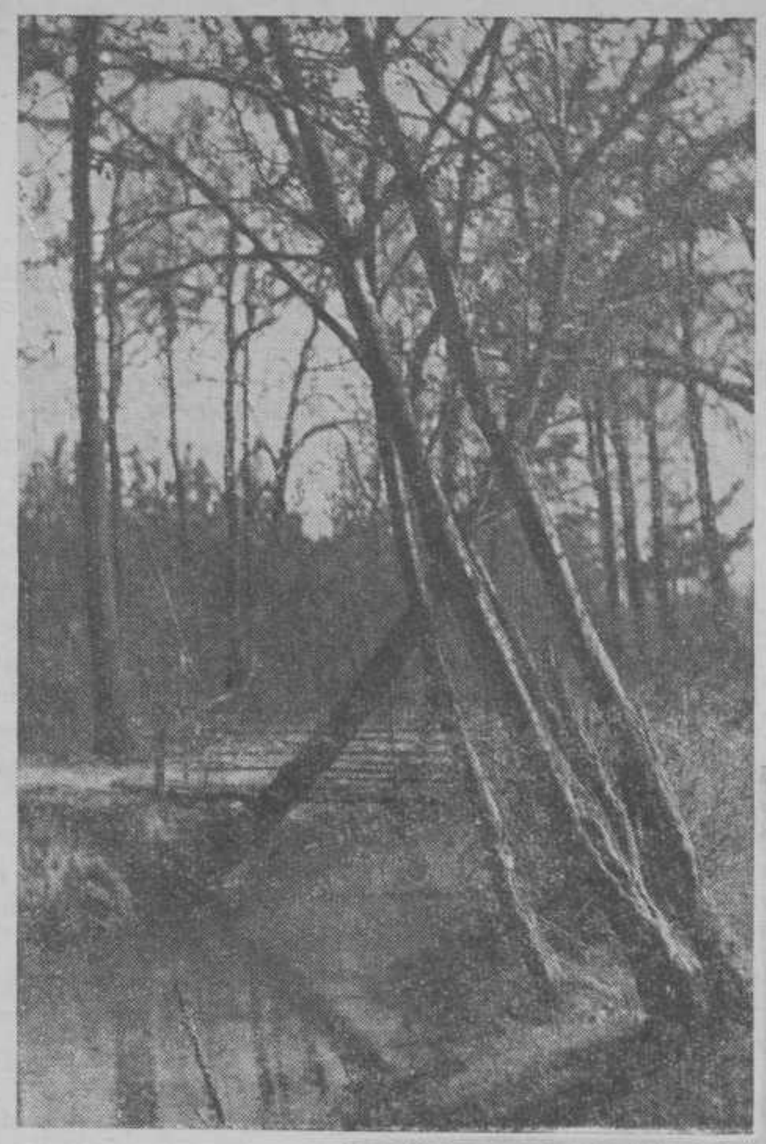
BRABANT'S HEEM

OPGRAVINGEN TE HALVE MIJL.

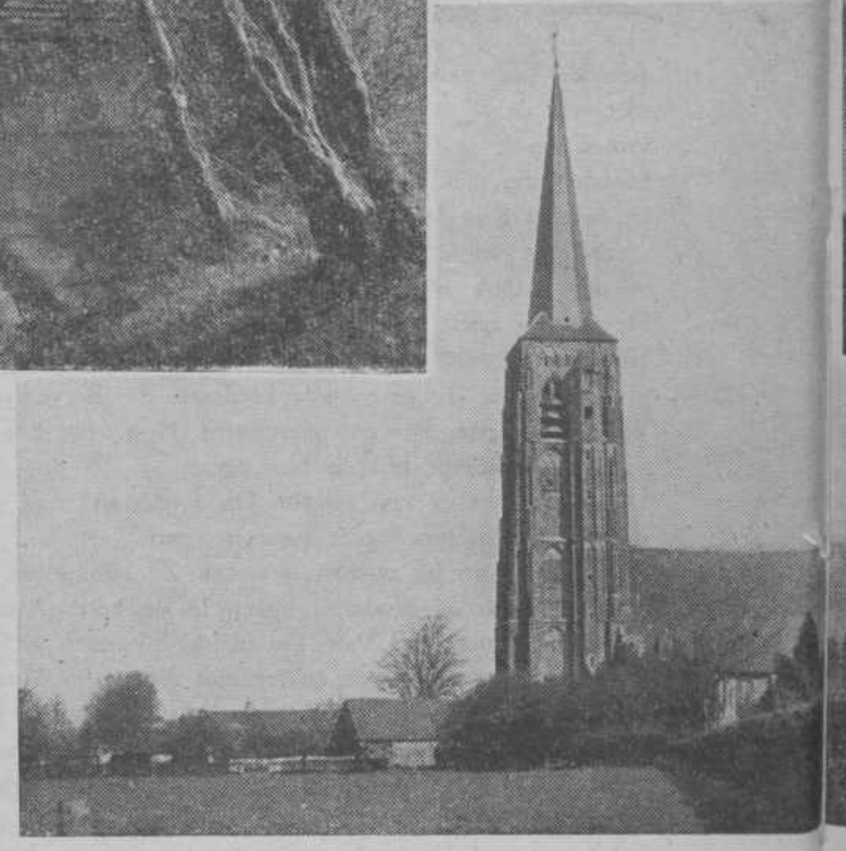
Nadat enige weken een grote grafheuvel was opgegraven in Zand Oerle, zijn thans op enige afstand daarvan, in het gehucht Halve Mijl, in de afgelopen week acht grafheuvels tegelijkertijd afgegraven. Ook thans geschiedde dit weer door het Instituut van Professor van Giffen, uit Groningen.
Deze acht heuvels zijn echter niet de enige in genoemd gehucht; men kan er nog wel een dertigtal aanwijzen, waarvan sommige zeer goed in het landschap zichtbaar zijn, terwijl andere moeilijk te herkennen zijn door de begroeiing van de omgeving. Door het gelijktijdig opgraven van alle objecten was men in staat om bij een bezoek der opgraving de verschillende typen duidelijk te onderscheiden. Opvallend is vooral de omstandigheid dat deze heuvels alle aanmerkelijk lager zijn dan de genoemde heuvel van Zandoerle.
Omtrent de datering van al deze begraafplaatsen behoeft men niet in het onzekere te zijn. Overal heeft men te doen met z.g. brandgraven; de verbrande lijken werden in het midden van de heuvel in een kuil begraven. Deze manier van ter aardebestelling is reeds algemeen in de midden bronstijd, die globaal genomen rond het jaar 1000 v. Chr. moet gedateerd worden. Moeilijker daarentegen is de onderlinge datering uit te maken en is het vrijwel onmogelijk vast te stellen, welke heuvel het oudst is.
Zoals reeds gezegd bracht deze grote opgraving een drietal verschillende typen van grafheuvels naar voren. Een der heuvels was omzoomd door een ringsloot, die zich als een donkere ring in de licht-gele ondergrond aftekende. Om deze greppel heen liep een aantal rijen van palen, een z.g. pallisade, die hoewel regelmatig voorkomend, hier wel zeer groot moet geweest zijn. Bij telling van het aantal paalgaten, die zich evenals de ringsloot zeer duidelijk aftekenden, kwam men tot het getal van ongeveer 600. Naast dit type, waarvan slechts één voorbeeld aanwezig was, vond men één grafheuvel, die eveneens door een ringsloot was omzoomd, doch waarbij geen pallisade kon worden vastgesteld. Alle overige heuvels waren van eenzelfde type, zonder ringsloot, doch met 'n krans van palen omheind; hier was echter het aantal paalgaten veel geringer.
Opvallend was tenslotte, dat bij al deze heuvels latere bijzettingen, in de rand van de heuvel ontbraken.
Ofschoon het trekken van conclusies altijd gevaarlijk is, menen wij toch te mogen concluderen, èn uit de opgraving van Zandoerle, èn uit die van Halve Mijl, dat ter plaatse een vrij aanzienlijke bewoning is geweest in de midden bronstijd, terwijl resten uit de vroege en late bronstijd zo goed als niet zijn aan te wijzen.
Vooral echter heeft deze opgraving bewezen, dat men inderdaad niet van een bronstijd behoeft te spreken, daar geen enkel stukje brons te voorschijn is gekomen, evenmin als aardewerk. Dit rechtvaardigt nogmaals de stelling, dat de praehistorische cultuur van ons gewest tijdens de bronstijd een zeer armelijke is geweest.

J. W.

OUD
ACHT JA

DIESSEN

DE BRABANTSE ZIEL

Vervolg van pag. 6

beleving, over Maria, Kerstmis, Pasen en Pinksteren. Het moge waar zijn wat de criticus Jan Nieuwenhuis beweerde, dat ieder handig journalist wel een Paas- of Kerstartikeltje kan schrijven, weinigen zullen het echter kunnen gelijk Dr. de Brouwer het deed: zo vol brandend geloof, zo diep-gravend en toch zo ongemeen helder en klaar. Met deze artikelen is tevens de bron aangegeven, waaruit Dr. de Brouwer zijn liefde voor zijn land en zijn volk heeft geput Deze liefde uit zich het diepst in de artikelenreeks die hierop volgt: Bewustwording en bezinning in Brabant, De Hoge Cultuur in Brabant, en vooral de befaamde cyclus: Het Brabantse zicht, De Brabantse Ziel en de Brabantse Gedachte. Jaren geleden geschreven behoeft er thans geen tittel of jota aan worden toegevoegd of in geschrapt te worden. Zij vormen nog steeds het sublieme handvest voor allen, wien daadwerkelijk het welzijn van het Brabantse volk ter harte gaat.

Dr. de Brouwer verliest zich niet uitsluitend in theoretische bespiegelingen. Hij schrijft ook over de jonge werkman en de Brabantse idealen, over de Brabantse student en zijn idealen, hij vraagt waakzaamheid en de strijdbaarheid die uit de liefde wordt gevoed. Sommige artikelen moeten met hartebloed geschreven zijn, omdat er in de aanvang immers zoveel onwil, misverstand, achterdocht en vijandschap overwonnen moesten worden. Jaren heeft het geduurd, eer deze gevoelens verkeerden in erkenning en bewondering, maar nu ligt het beste wat een groot man schreef vóór ons. Laten tallozen in en buiten Brabant het vaak ter hand nemen, lezen en herlezen, er lering en leiding uit trekken en vooral — er naar handelen. J. N.

De Brabantse Ziel. Gebundelde artikelen van Dr. P. C. de Brouwer, verzameld en aan hem opgedragen bij gelegenheid van zijn 50-jarig priesterfeest. Voorwoord Prof. Dr. F. van der Ven. Uitgave Drukkerij Henri Bergmans N.V. Tilburg 1947. Luxe exemplaren *f* 15.—, gewone *f* 5.90.

DIESSEN ligt in de noordelijke Kempen ergens schuin ten zuiden van Tilburg en deze geografische vermelding is niet overbodig omdat dit een der nietigste plaatsen is, (althans ogenschijnlijk nietigste, pas op !) die Brabant ook op de dag van vandaag nog in zulk een grote getale kent.

Honderd jaar geleden waren er de mensen zo arm als de mieren, omdat zij met de gebrekkige hulpmiddelen die hen ten dienste stonden, met wat stalmest en een afgejakkerde os, maar moesten zien de dorre hei die hen aan alle kanten omringde te beteugelen en om te scheppen tot een vruchtbaar weide- en akkerland.

Maar ook hier is de emancipatie van de boerenstand er over heen gegaan en nu ligt het dorp aan alle kanten in een krans van groen, waar het rijke, buitengewoon gave torentje tussen uit steekt als een spitse vingerwijzing, dat de mensen nog steeds het geloof belijden, dat Vader Willibrord hen geschonken heeft.

Ja, men kan gerust zeggen dat de eerste Apostel van Brabant het hen rechtstreeks geschonken heeft, want zó oud is Diessen. Prae-historische vondsten bewijzen dat het dorp reeds honderden jaren voor Christus bewoond moet zijn geweest, al is het misschien wat overdreven, gelijk een romantisch plaatselijk geschiedschrijver eenmaal beweerde, dat in het Diessens Broek kisten uit de tijd van de zondvloed gevonden zijn.

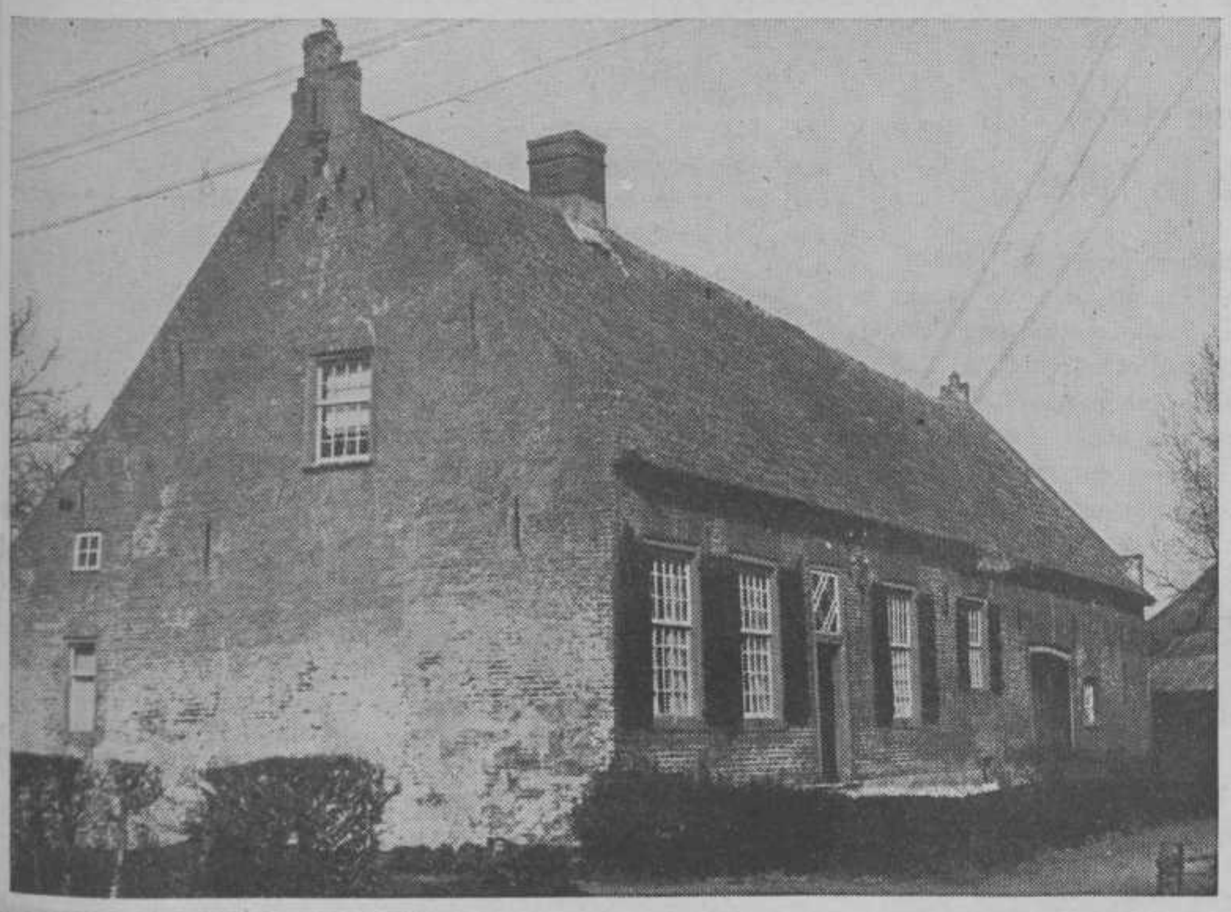
ZO OUD ALS METHUSALEM.

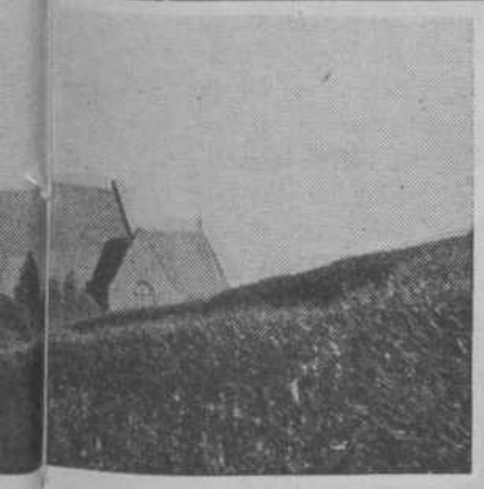
Maar in ieder geval is het overtuigend bewezen, dat dit oude, rustige plaatsje reeds ten tijde van Sint Willibrord bestond. Het is immers bekend dat met de zeer vele andere plaatsen en landgoederen in ons gewest Diessen eveneens aan de geloofsprediker geschonken werd. In 712 is sprake van Diesne, en in 726 van Diosna en hierbij kan zelfs worden aangetekend, dat met enkele andere dorpen als Alphen, Eersel, Luissel, Oss en Waalre Diessen een der voornaamste schenkingen was. Deze schenking werd hem gedaan door een zekere Ansbald van Waalre, een merkwaardige figuur, die een der eerste inheemse priesters van Nederland werd en zijn familiegoederen in Diessen en Aalst aan de grote geloofsverkondiger schonk. Vanzelfsprekend beschikte Willibrordus toentertijd nog niet over de moderne middelen en het comfort, waarover de pastoors van thans beschikken kunnen. Op allerlei wijzen moest hij zich de goederen in natura zien te verwerven, en zo is het van Diessen bekend, dat hier gelovigen waren die jaarlijks twee denaraten (een bepaald gewicht) was moesten leveren, teneinde Sint Wilbert in staat te stellen kaarsen te vervaardigen voor de eredienst. Sint Willibrord was in 739 reeds gestorven, maar niettemin vindt men aangetekend, dat een zekere Hesterbaldus in 780 een hofstede in Diessen schonk „aan U, heer vader Willibrordus." Willibrord was toen reeds lang begraven in de Abdij van Echternach, maar wat kan dit deren, waar de heiligen immers onsterfelijke wezens zijn ?

Dit kan te meer niet hinderen, omdat de inkomsten van het Diessense Willibrordseigen toch reeds in de schatkamer terecht kwamen van de Luxemburgse abdij. Ze waren hier op hun plaats want de Abt bestreed daarmee een deel van de onkosten van het algemeen bestuur der abdij. Hoe moesten deze inkomsten betaald worden ? Postcheque- en Girodienst waren onbekend, en daarom stelde de Abt van Echternach gevolmachtigden aan, die hun residentie hadden in het zogenaamde Hooghuis. Op 7 November (de sterfdag van Sint Willibrord) moesten de schulden en verplichtingen hier worden ingelost. Evenals in Alphen is in Diessen het Hooghuis nog bekend. Het is niet meer na te gaan, of dit inderdaad het oorspronkelijke huis geweest kan zijn. Men kan zelfs niet bewijzen dat het op deze plaats gestaan heeft, maar de Diessenaren houden hardnekkig vol, dat *dit* Hooghuis het enige echte is, en bij hoog en laag beweren zij, dat Sint Wilbert zelf er nog geslapen heeft. In ieder geval, het is een prachtige, oude boerderij, vrij gaaf bewaard en zeker een der oudste die er in de hele

D DOMEIN VAN SINTE WILLIBRORD

JAAR GELEDEN VOCHTEN DE FRANSEN ER ALS LEEUWEN

buurt te vinden zijn. (Zie voor dit alles Dr P. C. Boeren : Sint Willibrord aan wie wij ten deze leenplichtig zijn).

KERK EN TOREN.

De kerk van Diessen met het ranke torentje is zo goed bewaard, dat zij kan gelden als een voorbeeld van de plattelands-bouwstijl van rond 1500. Men heeft er enkel aan de Evangeliekant aan geknoeid (gelukkig zijn de pastoors als bouwmeesters tegenwoordig wat aan banden gelegd; — het zijn óók mensen !) maar voor de rest is het zó evenwichtig en schoon van ruimtewerking, dat het een lust is voor het oog en met recht de trots van Diessen.
Ook het interieur is zeer gaaf. Het is helderwit gekalkt, hier en daar gestucadoord met speelse ornamenten. De barokke zij-altaren, de preekstoel, het orgel en de kandelabers passen uitstekend bij de wat ernstige, wat boerse maar nooit sombere inwendige.
Ten tijde van Sint Willibrord behoorde de kerk aan de geloofsverkondiger zelf. In 1231 werd de parochie echter overgedragen aan de Witheren van Tongerloo, die hiermee een nieuw bolwerk betrokken in de befaamde „witte linie", die zo onnoemelijk veel voor Brabant betekend heeft.
In 1648 werd de Diessense kerk met al de andere katholieke kerken van ons gewest in beslag genomen. Eerst in 1798 werd ze krachtens de acte van staatsregeling weer terug gegeven, en in deze periode kreeg het inwendige het enigszins ontluisterde dat het nu nog altijd heeft.
Diessen mag zich ook in het bezit verheugen van een Willibrordusput. Deze put ligt naast de kerk, bevat nog altijd water (in tegenstelling met sommige andere) maar de laatste tijd wordt hieruit niet zoveel geput als oudtijds gebruikelijk was. Is de devotie tot de goede heilige verminderd ? Dat is moeilijk te zeggen, maar het is in ieder geval niet meer zoals rond 1600, toen de paters Baseliers uit Den Bosch (de orde is sinds lang uitgestorven) in hun klooster steeds water voorradig hadden dat uit het Willibrordusputje van Diessen afkomstig was.

RUST VAN EEUWEN.

Nu is het merkwaardig dat na de betrekkelijke rijkdom aan historische gegevens uit de oertijd van het Christendom, plotseling nagenoeg niets meer over de geschiedenis van dit oude dorp te vinden is. Nu en dan vangt men iets op van troebele tijden, rondtrekkende plunderaars, een boer die door de rebellérende Fransen levend in zijn schuur geroosterd wordt en enige onbetekenende feiten meer. Misschien dat hier en daar in vergeelde archieven nog wat te slingeren ligt, maar zolang een ijverig archivaris of een ander verwoed snuffelaar het tegendeel niet heeft aangetoond, mag men rustig aannemen dat Diessen in de vergetelheid verzonk. Eeuw na eeuw ging het leven zijn gestagen gang. Er werden mensen geboren, zij stierven en werden begraven, de altijd eendere wisseling van het menselijk bedrijf, gelijkvormig aan de eeuwige rust van de prachtige natuur die het dorp omringt en in zijn rustige schoonheid Diessen tot een ideaal vacantie-oord maakt.

SLAGVELD.

Maar dan komt er in Mei 1940 plotseling na zoveel eeuwen weer een heftig hoogtepunt. Diessen werd slagveld en er werd gevochten, zoals er slechts op weinige plaatsen gedurende die dagen gevochten werd. De Duitsers rukten snel op vanuit de richting Oirschot-Middelbeers en het leek wel of niets en niemand hun vaart stuiten kon. Maar hun vaart wèrd gestuit, want in Diessen hadden zich de Fransen ingegraven. Deze soldaten maakten deel uit van het éliteregiment Jeanne d'Arc en in een fantastische rit waren zij in één dag met hun gemotoriseerde brigades van Noord-Frankrijk naar Brabant gereden. Op elf Mei kwamen zij in Diessen aan en op 12 Mei volgde de botsing, die kort, maar buitengewoon hevig was. De Fransen vochten als leeuwen, maar zij moesten alléén vechten omdat ze volkomen aan hun lot werden overgelaten. In enkele uren tijds was het pleit beslecht. Elf Fransen lieten hun jonge leven in de strijd tegen de overweldigende overmacht. Ze werden begraven in de schaduw van de oude toren : Jean Bazilla, Victor Duchatel, Fortune Duvinage, „Morts pour leur patrie et la nôtre". Gestorven voor hun vaderland en het onze.
Op 12 Mei is het acht jaar geleden dat dit drama zich op de grond van Diessen heeft afgespeeld, en wij schreven dit opdat deze doden, die ook onze doden zijn, niet vergeten worden...

Bij de foto's :

1. *Het stemmige interieur van de dorpskerk met de barokke beelden, preekstoel en rijk-versierde kaarsenkroon.*
2. *De natuur rond Diessen is van een rustige schoonheid. Een stemmig hoekje langs de beek.*
3. *Het oude huis, dat het Hooghuis wordt genoemd, waar Sint Willibrord nog gewoond zou hebben.*
4. *Het gave torentje rijst als spitse vingerwijzing boven het landschap uit.*
5. *Een oude boerderij midden in het dorp.*
6. *Het graf der elf gesneuvelde Franse soldaten bevindt zich op het R. K. Kerkhof, naast de kerk.*

STERK LENTEVERHAAL.

Dit is het sterkst en best
Lenteverhaal des jaars:
Een koekkoek legd' in 't nest
Van enen stekelbaars.

PIET KIP

27 April 1635. Consult van de Spaanse Raad van State, te Brussel gevestigd, dat men de stadhouder van de Republiek, Frederik Hendrik, moest melden, dat Spanje geen afstand kon doen van het heffen van belasting in de Meierij, daar de Meierij tot het hertogdom Brabant behoorde.

De Republiek der Verenigde Nederlanden echter stond op het standpunt, dat met de inname van 's-Hertogenbosch in 1629 ook de gehele Meierij in handen was gekomen van de Staatse troepen en dat dus de Republiek er alleen belasting mocht heffen. Met dat al is het gevolg van dit meningsverschil geworden, dat tot de Vrede van Munster in 1648 de Meierij èn door Spaanse èn door Staatse belastingen is leeggezogen.

DAGSPREUK:

De wereld is vol haken en ogen.

27 April 1726: Missive van de Staten-Generaal aan de hoogschout van 's-Hertogenbosch, meldende, dat de katholieken der Meierij gewaarschuwd moeten worden, dat zij geen Vikaris Apostoliek mogen erkennen, tenzij met voorkennis van de Staten-Generaal.

Al was deze bepaling in vernederende termen gesteld, het betekende toch vooruitgang. Uit deze tekst blijkt immers, dat de Staten-Generaal de Apostolische Vicaris, waarvan zij de keuze hadden goedgevonden, ook officiëel „kenden" en daarmee kreeg het bestuur van het bisdom 's-Hertogenbosch dus zekere erkenning van de zijde der Staten.

30 April: Verjaardag van Hare Koninklijke Hoogheid Princes Juliana.

1 Mei

Een natte Mei
Geeft boter in de wei.

2 Mei 1634 worden de predikanten Arlebontius te Tilburg en Gortzenius te Oisterwijk door Spaanse troepen gevangen genomen, toen zij de katholieke kerken daar ter plaatse begonnen te ontdoen van de katholieke emblemen. Daarna werden ze te Breda, dat toen nog in Spaanse handen was, geruimen tijd in de kerker gesloten, zeer tot hun ontsteltenis.

DAGSPREUK:

Leeraars en zijn geen toovenaars!

4 Mei 1635: Straffen worden bepaald door de Raad van State te 's-Gravenhage tegen het verzuim van de priesters der Meierij om *f* 4.200.— belasting van de Staten-Generaal op te brengen, hetgeen moest dienen als salaris voor de predikanten, die in de Meierij geplaatst werden! De pastoor van Berlicum had voor de inning der gelden moeten zorgen, maar al spoedig bleek het bedrag niet bij elkaar te krijgen.

DAGSPREUK:

't Is gelijk van waar het komt,
als 't maar betaald wordt!

WIJSHEID VAN DE WEEK.

Bedenkt, wie ge ook zijt, dat ge eenmaal zult sterven.
Wat hecht ge aan Uw goed tot nut van al Uw erven?
Komt, vult met kreeft en wijn Uw maag en Uwe darmen,
Maar deelt Uw overvloed met mij en met de armen.

PIET KIP.

Charles Smulders

Een Zuid-Nederlands componist, die waard is aan de vergetelheid onrukt te worden

Bij de uitvoering van zijn Rosch Haschana in Tilburg.

De componist Charles Smulders, werd in 1863 te Maastricht geboren. In het Maasdal, dat één is met het stuk van België dat ten huidigen dage nóg Limburg heet, heeft zich een cultuur ontwikkeld die bijna een tegenspraak in zichzelve is; internationaal door de vanzelfsprekende uitwisseling met alle volken van de wereld die in de loop der eeuwen Maastricht beschoten, geplunderd, bestormd of genomen hebben, die er doortrokken omdat het een van de mooiste verkeerspunten aan de Maas is, geïsoleerd door een late politieke emancipatie, die volk van volk, cultuur van cultuur vervreemdde.

In Maastricht, de stad met het „eeuwig waas van schoonheid", zoals Loe Maas zegt in een van zijn verzen, groeide de jonge Charles Smulders op. Zijn oudere broers hadden allemaal pianoles gehad, maar de vader, de geringe resultaten ziende, vond het welletjes en meende dat voor Charles een tweede-rangs muziekmeestertje veruit voldoende was. De jonge Charles wilde officier worden. Hij werd ingeschreven voor de cursus te Schoonhoven maar toen hij daar een paar dagen was, werd de cursus opgeheven en stond de jongeling weer thuis. Dan maar ingenieur. Het slot van het liedje was dat Charles muzikant zou worden en dat betekent in Maastricht, waar alle jongedames van de middenstand, hetzij acte middelbaar Frans, hetzij diplôme van het conservatoire hebben, naar het conservatorium van Luik.

NAAR LUIK.

Van Maastricht naar Luik is een minieme overgang. Beide steden leven ongeveer in hetzelfde culturele milieu.

In Luik ging het in die dagen nog van de oude stempel en toevallig was het een goede stempel. Dat wil zeggen: eerst het vak leren en dan pas meepraten.

Smulders ontwikkelde zich spoedig tot een vakman van de eerste rang. In tegenstelling met Diepenbrock, die altijd heel veel moeite had om precies op te schrijven wat hij inwendig hoorde, wist Smulders zeer trefzeker de totale inhoud van zijn denken te realiseren. Behoudens een onderbreking gedurende de eerste wereldoorlog is Smulders zijn hele leven in Luik aan het conservatorium gebleven. Hij werd een stille, teruggetrokken natuur, die een zekere verlegenheid aan een hoge mate van verachting voor de maatschappij wist te paren. Zijn belezenheid was enorm, zijn belangstelling onuitputtelijk zijn experimenteerlust onverdroten. We danken hem vier in een zeer welluidend Frans geschreven romans, een nieuwe techniek voor het pianospel, waarvoor hij eerst zelf een van zijn handen had laten opereren en verschillende verbeteringen en vernieuwingen op het gebied van de klavierbouw, waarmee hij de piano, volgens hem het beroerde meubel, meer expressief trachtte te maken.

SMULDERS EN DIEPENBROCK.

Diepenbrock en Smulders waren verwante geesten. Hun namen komen geregeld in beider correspondentie voor, de een droeg altijd kennis van de plannen van de ander, en beiden beschouwden elkaar als de vernieuwers van de Nederlandse Toonkunst. Toch is groter afstand dan tussen beider levenshouding nauwelijks denkbaar. Smulders was het type van de cynicus van het fin-de-siècle. In bijtende volzinnen kon hij zijn vermoeide geïrriteerdheid over het mensdom vastleggen. Smulders was de erfgenaam van een cultuur, drukte zich zeer gemakkelijk zowel in de taal als in de muziek uit, altijd zeker van zijn zaak. Diepenbrock was veeleer een beginner. Hij had in het cultuurloze Nederland niets te erven, op zijn hoogst verwierf hij zich een paar vrienden, wier idealen gelijk gericht waren met de zijne. Diepenbrock, die, misschien in alles niet even goed tegenover het leven gewapend was, die moest worstelen met de materie voor hij haar zijn wil kon opleggen, Diepenbrock, de naïeve, die in 1880 al meende dat hij het onderwijs op een nieuwe basis zou kunnen grondvesten, die het volste vertrouwen had in zijn leerlingen en omstanders en die dat vertrouwen steeds weer beschaamd moest zien.

WERKEN.

Het werk van Smulders is goeddeels vergeten. In Maastricht werd het nu en dan nog uitgevoerd, maar het Nederlandse concertleven heeft hem vergeten.

Louis Toebosch heeft het vorig jaar een orkestwerk van hem uitgevoerd, het „Chant d'Amour", dat zeker nog goed te beluisteren is. Op het concert van 15 April j.l. voerde hij een ander werk van hem uit: „Rosch-Haschana" voor cello en orkest. Diepenbrock gaf van dit werk de volgende karakteristiek: „Zoals jouw (d.i. Smulders) orkest in Rosch-Haschana, heeft nog nooit een orkest geklonken. Het ruisen der violen, de heerlijke hobophrases, de mystieke gouddamp waarin de pp trombone-accoorden het gehele orkest hullen, dan vooral de edelen en geresigneerde zangen van de cello. Een meesterwerk in den superieuren en innerlijken zin van het woord."

Al moge dan een stuk van dit werk verbleekt zijn, het heeft iets doordachts, boeiends gehouden. De uitvoering er van door de cellist Michaël Busch met begeleiding door het T.S.O., dat aan hoge eisen voldeed, was allervoortreffelijkst.

WIM CROONEN.

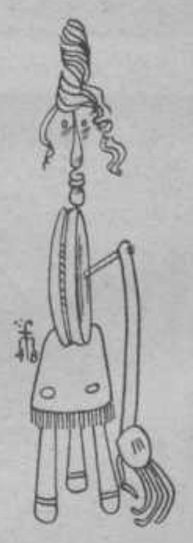
Brabantse Raadsels

Haast elk voorwerp in de hoeve en op het land, hoe klein het ook mag zijn, is opgenomen in de wereld van het raadsel:

Och ärm,
Moar eenen därm;
Drie benen,
En gien tenen.
Dat is het spinnewiel

'n Grote mond en 't bijt nie,
Veul ogen en 't bijt nie,
'ne Grote start en 't smijt nie.
Dat is de beddepan.

Twee voorwerpen, die men nog maar zelden vindt, wat het raden voor de jongeren niet zo makkelijk maakt. Daarentegen vertellen andere oude raadsels van de dingen, die elkeen nog dagelijks om zich heen ziet.

Met ons zeven zijn we zeven
Met ons tienen zeven tien
Ge kunt ons draaien en ons keren,
Altijd zulde zeven zien. (zeef)

't Groeit in 't bos,
't Bloeit in 't bos,
En 't stee in huis te schuddekoppen. (wieg)

Een peerdje met 'n vlossen steertje
Hoe gauwer dat 't peerje liep,
Hoe kleiner dat 't steertje wierd. (naald en draad)

Tafereel uit de kluchtige eenacter van Henri Brochet „De Patatten van Sint Felix", een spelletje, dat door drie man kan gespeeld worden en dat het uitstekend „doet".

Een brandend probleem

GOEDE STUKKEN VOOR HET AMATEURTONEEL

IEMAND, die geregeld uitvoeringen van het dilettantentoneel bezoekt, valt het op met wat voor minderwaardig — ik kan hier geen beter woord voor vinden — materiaal het in de regel onze toneelamateurs moeten doen. Met materiaal bedoel ik hier de stukken. Ik ben er heilig van overtuigd, dat wanneer de verenigingen, die op serieuze wijze toneel spelen, en die zijn er heel wat meer dan men oppervlakkig zou denken, de beschikking hadden over goed geschreven stukken, dat zij dan heel wat beter voor de dag zouden komen, dan zij nu doen. De toeschouwers zouden daarmee gediend zijn en de spelers zelf ook. Het zou hun een grote vooral innerlijke voldoening geven.

Het merendeel van de stukken, die op de planken worden gebracht is minderwaardig. Iemand van ontwikkeling, maar ook hij, die, hoewel minder geleerd, de dingen op hun innerlijke waarde weet aan te voelen, glimlacht om dit werk en vindt het terecht zonde van zijn tijd zich er mee onledig te houden. Onlangs zag ik op een Brabants dorp, waarvan ik de naam hier niet zal noemen, een uitvoering van een stuk, waarvan ik hier eveneens de titel niet zal vermelden, dat als een voorbeeld van het soort, dat ik hierboven signaleerde, mag gelden. Het spel „loopt" op de planken van het amateurtoneel. Het is met flair voor dramaturgie geschreven; de handeling loopt daardoor vlot en bezit bovendien een afwisselend karakter. Bevredigen doet dit stuk, wanneer men zich niet door deze eigenschap op een dwaalspoor heeft laten brengen, echter niet door de sterk opgeschroefde taal, maar men heeft in dit genre ook stukken genoeg, waarvan de tekst in een normale spreektaal geschreven is en dan ligt de onzuiverheid dieper verborgen.

Waarom is een stuk, zoals ik hier op het oog heb, nu onwaarachtig? Toneel is een spiegel van het leven en daarom moeten de mensen, die in een toneelstuk voorkomen, ook levende figuren en geen levenloze poppen zijn, die alleen maar de meningen en de bedenksels van den schrijver mogen uitbazuinen. Dit laatste nu is hier het geval. Gebrek aan vormkracht, van beeldend vermogen deed het werk van den auteur mislukken. Zo kwam een mechaniek tot stand, dat er uit ziet als een toneelwerk, maar dat dit in werkelijkheid niet is. Met dergelijke surrogaten moeten de toneelliefhebbers het dan maar doen! Verlaagd tot ridicule marionetten beelden de amateurtoneelspelers op de planken typen uit, die alleen maar in de verbeelding van domme en dikwijls nimmer volwassen geworden mislukte schrijvers, mislukt als kunstenaar bedoel ik, bestaan.

Ik ben mij er van bewust, dat ik het probleem „goede stukken" hier alleen maar heb aangeraakt. Het is zeker van belang, dat dit werkelijk „brandend" probleem eens goed onder de loupe wordt genomen. Want het is zo: zonder behoorlijke stukken voor het amateurtoneel is geen verheffing van dit toneel te verwachten. Het probleem is evenwel niet in een hand omdraaien op te lossen; het heeft vele kanten. Laat men bijvoorbeeld vooral niet denken, dat de Nederlandse toneelschrijvers het alleen in hun macht hebben en dat het van hun gave en werkzaamheid het alleen afhangt, of het amateurtoneel met goede stukken verrijkt wordt. Zo eenvoudig is het niet. Daar zijn ook nog de toneeluitgevers in Nederland, die een woordje meespreken en dat is naar mijn mening bij de meesten een kwaad woordje. Door de aard van hun werkzaamheid protegeren zij het minder goede toneel en zij hebben het op hun geweten, dat de meeste amateurverenigingen bijna uitsluitend minderwaardige stukken onder de ogen krijgen, zodat de toneelspelers (en ook hun publiek!) op het laatst goed werk niet meer van slecht werk kunnen onderscheiden.

WILLEM HOFFMAN.

PROCESSIEVERBOD

(Vervolg van pag. 3)

NU MAAR OVERAL PROCESSIES?

Doen wij nu verstandig, overal openbare processies te houden? Natuurlijk zeker niet in overwegend niet-katholieke streken en ook niet in die gemeenten, waar het houden van een openbare processie een uitdagend karakter zou dragen, zoals in enige West-Brabantse plaatsen, waar tussen katholieken en protestanten een gespannen verhouding bestaat, het geval zou zijn. Dat dit evenwel niet overal zo is, waar aanzienlijke niet-katholieke bevolkingsgroepen bestaan, is duidelijk gebleken in Eindhoven, waar van deze zijde zelfs medeleven en medewerking werd ondervonden. Ook de Sint-Jansprocessie in Laren (N.H.) ondervindt van niet-katholieke zijde steeds veel waardering en belangstelling.

NOODZAAK VAN EERBIEDIG VERLOOP.

Wel moeten wij er speciaal op letten, dat alles eerbiedig verloopt. Het Brabantse volk is nog niet overal bekend met de gebruiken bij een openbare processie en zo kon men hier en daar wel eens minder stichtende momenten beleven. Ook de goede smaak in de processie verdient de voortdurende aandacht. Het mededragen van reliquieën of beeltenissen van heiligen kan de gemeenschappelijke aanbidding van het Lam van God door de Strijdende en de Zegepralende Kerk prachtig veraanschouwelijken, men wachte zich echter voor allerhande zoetelijkheden e.d., welke het gevaar van steeds verdere ontaarding in zich sluiten en de aandacht van het eigenlijke huldebetoon aan de H. Eucharistie afleiden.

Nu de inzichten van overheid en volk zich in Nederland zo belangrijk ten onzen gunste hebben gewijzigd, grijpe het Brabantse volk zijn kans om aan Christus Koning een openbare hulde te brengen, welke inderdaad een stichtende manifestatie is van zijn diepste gevoelens.

D.

Tentoonstelling „Waalwijk 1948"

22 TOT EN MET 27 MEI

ONDER DE TITEL „WAALWIJK 1948" zal het centrum van de schoen- en lederindustrie haar kunnen naar buiten uitdragen. De titel is eenvoudig maar houdt veel in. Want inderdaad leeft en beweegt er veel in dit centrum van de Langstraat. De voorbereidingen zijn in volle gang, langzaam maar zeker worden de plannen scherper omlijnd en wordt men enthousiaster naarmate men het beeld ziet rijzen in de geest van datgene, wat deze tentoonstelling „Waalwijk 1948" worden moet.

Niet voor de eerste maal is het, dat men in Waalwijk iets dergelijks heeft aangedurfd en met vereende krachten heeft ten uitvoer gelegd.

Wie herinnert zich niet de kapitale expositie van 1925? Dat was de harteklop van het Waalwijkse leven. Maar niet minder dan toen zal zulks ook van 22 tot en met 27 Mei het geval zijn. Was het aanvankelijk de bedoeling van de Katholieke Jonge Middenstanders, uit wier midden het initiatief werd geboren, de zaken niet zo grootscheeps op te zetten, toch was men genoodzaakt, ja aan zijn stand, om het zo te zeggen, verplicht op grootse wijze deze tentoonstelling te verwezenlijken. Er viel een traditie te handhaven, terwijl ook de ligging van Waalwijk, zijn industrie, zijn handel en Nijverheid hiertoe in zekere zin verplichtten.

Diverse oorzaken noodzaken om de aandacht van buiten op de betekenis van Waalwijk voor de Langstraat, voor de provincie en voor Nederland te trekken en vast te houden.

De economische toestand, welke wij momenteel nog beleven, zal binnen afzienbare tijd blijken niet stabiel te zijn. De concurrentiestrijd zal allerwegen opnieuw oplaaien door de geleidelijk kleiner wordende geldruimte. Al deze overwegingen waren mede de stimulans om in Mei a.s. te tonen tot welke prestaties dit industriële Langstraatse centrum in staat is, om zodoende zich te verzekeren van een warme belangstelling voor de toekomst, wanneer belangstelling niet zo vanzelfsprekend meer zijn zal.

Zo staat er derhalve een groot belang op het spel. De animo, die er in diverse kringen valt waar te nemen, mag doen veronderstellen, dat deze expositie voor de Langstraat niet alleen, maar voor geheel Brabant een gebeuren zal zijn, dat van ver buiten de grenzen onzer provincie bezoekers en bewonderaars zal trekken.

Het is, naar men ons verzekerde, niet uitgesloten, dat gedurende deze dagen congressen van schoen- en lederfabrikanten zullen worden gehouden, terwijl men ook een aantal belangrijke personaliteiten verwacht.

H. S.

Brabant's industrie

De trots van Brabant

André van Spaendonck
& Zonen N.V.

•

Wollenstoffenfabrieken

•

TILBURG

KWALITEITSPRODUCTEN

HAMER
VAN
BELLE
TILBURG

SINDS 1833

Oud-Hollantse Liqueuren
en
OUDE KEUR
ZEER OUDE GENEVER

genieten wereldreputatie

Firma
Gebr. A. EN M. VAN AGT

Linnen- en Katoenweverij

GELDROP

„BECKERS"

„Front Circulatie"

De Haarden met de grootste capaciteit.
Vele nieuwe patenten

H. C. BECKERS
BERGEN-OP-ZOOM

Cartonnagefabriek en
Drukkerij

SJEF TRIMBACH

DONGEN

Telef. 139 Telef 245

Automatische
Stroohulzenfabriek

FIRMA COENEN & CO

UDEN

is steeds van het beste plekje bij de haard verzekerd. U bent meer gebaat met een constante behagelijke temperatuur in àl Uw kamers en gangen. Dat comfort wordt alleen met een moderne centrale verwarmingsinstallatie bereikt. Volker heeft die en kan U helpen. Vraag inlichtingen.

★ Speciaal aan Fabrieken, Instellingen, Kloosters, Heren Doktoren en Wederopbouw kan, mits bij tijdige bestelling, geleverd worden.

EINDHOVEN - TEL. K. 4900-3124

Twelia

N.V. TWEKA TRICOTFABRIEKEN - GELDROP

N.V. Eindhovense Trijpfabrieken

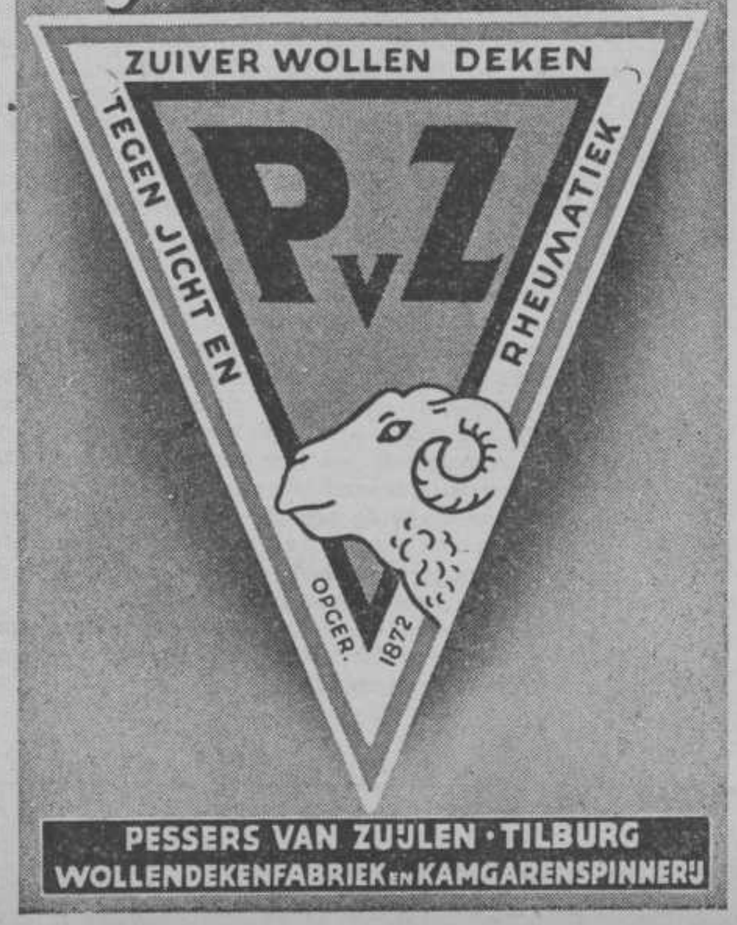
SCHELLENS & MARTO

EINDHOVEN

Opgericht 1887

Gouden Medaille Brussel 1910
Ere-Medaille Barcelona 1923
Ere-Diploma Parijs 1937

Op ieder bed

TILBURGSE KAMGAREN- EN
WOLLENSTOFFENFABRIEK

"TILKAMWOL"

•

FABRIEKSTRAAT 73 - GOIRLE - HOLLAND

Jurgens' textiel

tilburg

WOL - WOLAFVALLEN - KAMBAND
KAM- EN STRIJKGARENS
KUNSTWOL
WOLVLOKKEN - KATOENVLOKKEN
WATTEN

TUINSTRAAT 49 Tel. 2423-2246 (K. 4150)

N.V. Stoom-Schoenfabriek

G. L. Smits & Cie

DONGEN

Smits'

SCHOENEN

KLEINE KRONIEK VAN HET GEWEST

Op het gevaar af, eentonig te worden, wil Kroniekschrijver ook ditmaal weer beginnen met iets te vertellen over het meest brandende van alle brandende vraagstukken: De Wederopbouw. Maar ditmaal vindt hij daarvoor een zeer bijzondere aanleiding. Want Minister J. in 't Veld, hoogstderzelver, bracht een bezoek aan Brabant, bij welk bezoek hij beklemtoonde, dat het ingezette decentralisatie-streven ook door hem verder zal worden doorgevoerd. Dit verklaarde hij in **Den Bosch.** In **Deurne** en **Eindhoven** heeft hij ook verklaringen afgelegd, maar nu wacht Kroniekschrijver maar geduldig af, gedachtig de oude wijsheid: let niet op mijn woorden..... etc. Ondanks de tienduizenden huizen die er tekort zijn, vordert de bouw nog niet zo bijster snel. In de maand Februari kwamen er in heel 't land 1447 woningen gereed. Noord-Brabant haalde hiervan met 384 huizen het hoogste getal. En nu zou Kroniekschrijver natuurlijk al de plaatsen kunnen gaan opnoemen waar de huizen vrolijk in gebruik genomen worden. Hij doet dit niet. Hij verwijst enkel maar naar **Baarle-Nassau.** Men krijgt daar wel 20 nieuwe woningen maar... het gemeentebestuur zit er nog steeds in de Huishoudschool, en de jongens gaan te school in... de sacristie. De rest is navenant, en dit verklaart het overduidelijk, dat men hier, met zovele andere zwaargeteisterde plaatsen van ons gewest met spanning de nieuwe beleidsresultaten afwacht. In ieder geval heeft men in **Moerdijk** de eerste steen gelegd voor een nieuw (bescheiden) Zustersklooster. De oorlogsgetroffenen zitten intussen ook niet stil. Zo vergaderden zij in **Zevenbergen** en **Roosendaal.** Op de laatste vergadering werd verklaard, dat ook de N.C.B. actie zal gaan voeren.

Maar goed. Na al die trieste geluiden weet Kroniekschrijver ook nog wel wat goeds te vermelden. Neem bijvoorbeeld het jaarverslag der P.N.E.M. Daaruit blijkt, dat 1948 een topjaar was in het stroomverbruik. Het tot nog toe hoogste cijfer van 180.401.433 kwh. werd met 16.214.993 kwh. overschreden. Als dat geen teken is van vooruitgang weet Kroniekschrijver het niet meer. Ook de P.T.T. werkt z'n best. Zo zal de telefoonlijn **Bergen op Zoom—Tholen** binnenkort voort ondergronds zijn. Letterlijk, wel te verstaan, want de kabel ligt er nagenoeg helemaal onder. De snelle industriële ontwikkeling van het Zuiden werd nog eens beklemtoond door de opdracht die de Stichting Technisch Hoger Onderwijs in het Zuiden heeft gegeven aan een architecten-bureau in Rotterdam, een volledig rapport samen te stellen, waar alles in vervat zal worden, de T.H. betreffende. Het aantal Rijkswerkplaatsen in West-Brabant zal met één worden uitgebreid. Deze komt echter niet in **Etten,** gelijk men daar gehoopt had, maar wellicht in **Oudenbosch.** En nu we toch in Oudenbosch zijn, kan meteen vermeld worden dat men daar ijverig asperges zal gaan telen, en nu we toch met asperges bezig zijn: de eerste zijn er al! In **Bergen op Zoom.** Prijs 40 cent per ons, en ondanks het feit dat Kroniekschrijver een verstokt liefhebber is, zal hij voorlopig toch maar betere tijden afwachten. Dezelfde stad heeft nog een andere primeur: de eerste ansjovis is gevangen! — Van hieruit naar **Zundert** is maar een stap. Een groot aantal buitenlandse kwekers bracht hier een bezoek aan de fameuze boomkwekerijen, waar ze waarschijnlijk wel het een en ander hebben kunnen opsteken. Want die Noord-Brabantse kwekers verstaan hun vak! Van hieruit naar **Roosendaal** is ook maar een wip. Eind van dit jaar hoopt men in deze stad in de Engelbrecht van Nassaukazerne (waar Kroniekschrijver bijzonder aangename herinneringen van heeft) de stormschool te kunnen ontvangen. In dezelfde stad zal vanaf 9 Mei de gemeenschappelijke douane-visitatie plaats vinden. Hoera! En nu ineens via **Breda** (waar hard gewerkt wordt aan de nieuwe K.M.A.) naar **Tilburg** toe. Wilt ge weten hoe snel deze stad groeit? In 1947 nam deze stad met 2324 zielen toe. Hiertegenover staat een woningtoename van, schrik niet..., 61 stuks! Het is misschien aardig te weten, dat hetzelfde jaar 1.244.082 personen de bioscoop bezochten, waaruit men concluderen kan, dat bioscoophouder nog altijd een winstgevend beroep moet zijn. Van de stadsdienst maakten de Tilburgers 2.500.000 maal gebruik. Ook niet slecht, en **Helmond** heeft daarom schoon gelijk, dat men daar ook zo'n dienst gaat invoeren. In deze zelfde stad wordt de jeugd der volkswijken niet vergeten. Want het Helmondse gezins- en jeugdwerk „Zonnig Leven" heeft zich gepresenteerd, dat op grootse wijze bij wil dragen in de verbetering van de sociale en zedelijke toestanden.

Maar tussen haakjes: wist U dat de wilde zwijnen nog steeds niet uit ons gewest verdreven zijn? In **Chaam** werd er nog een neergelegd, en in **Deurne** vielen er zelfs twee ten offer aan de zonen Nimrods. Misschien komen die wel uit het omvangrijke natuurreservaat, dat in de laatste plaats door de rijksdienst in het Nationale plan is aangewezen. In **Den Bosch** gaan de Capucijnen binnenkort hun gouden feest vieren, bij welke gelegenheid hen een stel nieuwe kerkbanken zal worden aangeboden. Op de Ruwenberg in **St. Michiels-Gestel** was nog een gouden feest. Frater Getulius vierde zijn gouden kloosterfeest, te meer vermeldenswaardig, omdat deze frater een klokkenkundige van internationale vermaardheid is.

Kroniekschrijver had eigenlijk nog heel wat te vertellen. Bijvoorbeeld dat **Eindhoven** een intense actie voert voor méér bloedgevers, dat **Oosterhout** een katholieke ambachtsschool krijgt, dat het Brabant's Studentengilde een zomerkamp houdt in **Wouw,** dat **Engelen** geadopteerd is door het Amerikaanse plaatsje Tuxedo, dat **Made** voort een weekmarkt heeft en wat al niet meer. Maar hij wil niet eindigen alvorens te vermelden, dat rond **Helmond** een witte kievit werd gesignaleerd en dat een Brabant's Lederfabrikant voor het verkrijgen van één export-order 23 maal naar Den Haag reisde, 17 kantoren bezocht, 210 deuren opendeed, 106 brieven schreef en in totaal een afstand aflegde van..... Den Haag naar Egypte. Hem, en alle andere slachtoffers van Sinte Bureaucratius zij hardgrondig sterkte toegewenst door

KRONIEKSCHRIJVER.

JEUGDWARANDE

VAN JEZUS EN SINT JANNEKE.

Het was eind April. Er viel een kille motregen uit de grijze hemel. Men zag niemand buiten in het kleine dorpje Nazareth.
Het was heel stil in de straten.
Alleen de regen zong op de daken en de bomen.
Opeens begonnen de klokken te luiden.
Ze klonken ver over de velden en wegen.
Die lagen te wachten op de blijde zonneschijn.
Ook in het heilig huisje van Nazareth kon men de klokken horen.
Maria en Jezus waren juist de tafel aan het klaarmaken voor het middageten.
Jozef kwam binnen en samen baden ze tot de Vader in de Hemel.
Jezus at vlug zijn bordje leeg.
Dadelijk mocht hij nog even op vaders knie.
Maar niet lang, want Jozef had veel werk.
Er moesten nog veel banken en stoelen klaar, voor het avond was.
„Vanavond mag je me mee", zei Sint Jozef.
„Dan gaan we samen het werk wegbrengen.
En morgen... morgen is het feest.
Dan komt nicht Elizabeth met de kleine Johannes.
Wat zullen jullie dan samen fijn spelen."
„Ja", zei Maria, „Als het weer wat beter is, gaan we ver wandelen."
Tegen de avond werd de lucht helder.
Het beloofde morgen een mooie dag te worden.
Toen Jezus de volgende dag wakker werd, stond de zon aan de hemel.
De vogels vlogen af en aan in het vogelhuisje.
Daar had Sint Jozef wat kruimels gestrooid.
En de vogeltjes hadden die maar wat graag.
Uit het houten schuurtje kwam een wit kopje.
Het lammetje wilde ook van het zonnetje genieten.
Het duwde met zijn poot de deur half open.
„Ja; ik kom al!" riep de kleine Jezus.
Even later at het lammetje heerlijk mals gras uit de hand van Jezus.
O, wat was het nu toch mooi buiten!
In de olijven zongen de vogels.
Dat was hun morgengebed voor de Vader in de hemel
Ook Jezus boog zijn hoofd.
Maria en Jozef kwamen naar buiten.
Samen vroegen ze aan God de zegen over de nieuwe dag.
In de verte kwam Elizabeth met de kleine Johannes aan.
Jezus liep zijn vriendje tegemoet.
„Kom," zei Jezus, „dan gaan we wat spelen."
„Dat is goed", zei Elizabeth.
„Ik heb toch nog veel te praten, ga maar!"
„Johannes, kom, dan lopen we naar het grote veld.
Daar spelen de haasjes altijd."
Vlug liepen ze de straatjes van Nazareth door.
Ha, daar was het veld al.
Jezus had zijn fluit bij zich.
Daar zouden ze fijn op spelen.
Ieder om de beurt een wijsje.
Het gras was warm van de heerlijke zon.
„Johannes", zei Jezus opeens, „als ik groot ben, ga ik verre reizen maken."
„Waarom?" vroeg zijn vriendje verwonderd.
„Blijf jij dan niet bij je moeder wonen?"
„Nee, Johannes, ik ga alle mensen over mijn goede

Lees verder op de volgende bladzijde.

BRABANTSE KRINGEN AAN HET WERK.

Geslaagde avonden in Heeze en Helvoirt.

In het kader van haar actie om de idealen en de sfeer van Brabantia Nostra in bredere kringen ingang te doen vinden, heeft de Brabantse Beweging in de derde Paasweek wederom een tweetal Brabantse avonden belegd. 12 April was het de kring Helvoirt, die de bijeenkomst organiseerde, 14 April de jonge volksuniversiteit in Heeze.
weging.
Natuurlijk vormde in het eerste dorp de voorlezing uit „Helvoirt aan de Lei" van Antoon Coolen de oudere, met een inleiding van Willem Hoffman, de hoofdschotel. Deze voordrachten werden gehouden door Domien van Gent.
Evert van Eindhoven gaf een suggestieve voordracht van enige der aardige Tilburgse verzen van Piet Heerkens.
Dit alles werd afgewisseld met zang en dans en een korte toespraak van de heer Bechtold, lid van het hoofdbestuur der Brabantse Beweging.
Het meest verheugende van deze avond was wel de medewerking van jong Helvoirt zelf, de jonge boerinnen, die een volksdans uitvoerden — waarom het een volgende maal ook niet eens geprobeerd tezamen met de jonge boeren? — en de Kajotters, die enige Brabantse liedjes uit het bekende bundeltje ten gehore brachten, waarmede ook de zaal al spoedig vertrouwd bleek te zijn.
Voordat Woensdag de bijeenkomst in Heeze plaats vond, kregen de „stadse" heren een lesje in de echte, Brabantse gemeenschapszin van de Hezenaren zelf. Zij hadden hun werkelijk unieke parochiekerk geheel gevuld om tezamen te bidden voor de Paus en voor Italië en tezamen het Lof te zingen en dat alles in een stemming zo devoot en zuiver, dat men zich te midden der prachtige galerijen inderdaad in een kloostergemeenschap zou wanen. Het was Brabant op zijn paasbest!
Het café van „Bet" bleek al niet minder tot in alle hoeken gevuld, 'n prachtige prestatie voor een volksuniversiteit van nauwelijks één jaar. Ook hier was het wederom de heer Bechtold, die het Brabantse gemoed in beweging bracht en iets wist los te slaan. De Brabantse schilder en beeldhouwer, Luc van Hoek, toonde deze avond zijn grote veelzijdigheid toen hij voordroeg uit eigen gedichten, en toen hij na de pauze, gesecondeerd door twee paranymphen, de Heezenaren wat Brabantse liedjes leerde zingen.
Nog meerdere Brabantse avonden staan intussen op het program, met als eerste in Udenhout. Zij, die mede willen werken aan de nieuwe bewustwording van Brabant, kunnen inlichtingen verkrijgen bij het secretariaat der Brabantse Beweging, Nieuwe Bosscheweg 104, Tilburg.

BRABANTIA REEKS

Door de redactie van de Uitgeverij „De Koepel" is besloten om in de Brabantia Reeks als eerstvolgend deeltje te laten verschijnen: Mr. J. van Hooff door Mgr. Goossens, wat zonder twijfel een zeer aantrekkelijk onderwerp is. Daarna (over drie maanden) verschijnt „St. Willibrord in Waalre en Valkenswaard" door Drs. G. Bannenberg Pr.
De prijzen zijn als volgt bepaald:

Goossens: Mr. J. van Hooff . .	f 3.90
Bannenberg: Waalre	f 3.90
Verberne: Noord-Brabant . .	f 4.90

Dit laatste deeltje is reeds verschenen en de bepalingen laten niet toe, dat de prijzen verlaagd mogen worden. Voor de leden van Brabantia Nostra en andere gegadigden die drie deeltjes tegelijk bestellen, gelden de volgende prijzen:

J. v. Hooff	f 2.90
Waalre	f 2.90
Noord-Brabant	f 3.90

Moge een ruime belangstelling de verdere uitgave van deze reeks mogelijk maken.

De Capucienen

Van kindsbeen af heeft Filiassi een zwak gehad voor de goede, bruine Capucienen. De diepe oorzaak daarvan is misschien dat zij, evenals Filiassi, zo zachtmoedig van harte zijn (of althans behoren te zijn), maar stellig vindt dit ook zijn reden in het feit dat Filiassi in de jaren toen hij nog een blode jongeling was, mee op termijn mocht gaan. Dat wil zeggen: Filiassi moest de Capucien-op-bedeltocht de weg wijzen, hem komen waarschuwen waar men een kilo boter gaf en waar men niets verwachten kon, door een afleidingsmanoeuvre de hond op een afstand houden en hard lachen, als de Capucien voor de zoveelste maal bij de mensen hetzelfde mopje vertelde. Op deze tochten heeft Filiassi veel geleerd: dat men van een zacht gekookt eitje eerst slurpen moet (pas op het knoeien, ventje), dat men een borrel of een glas wijn nimmer af mag slaan (het is een misdaad de goede gaven des hemels te verafschuwen) en dat men, als men TE lang wachten moet vóór de vrouw des huizes op komt dagen, men met vervaarlijke stem roepen moet: „Er zijn dieven in huis!!" Kortom, in deze jaren leerde Filiassi het geheim doorgronden van de Franciscaanse blijmoedigheid en zelfs in de stormachtigste jaren van mijn leven (bijvoorbeeld toen hij zijn betere ik leerde kennen) heeft hij de aangename herinneringen aan de Capucienen ongerept bewaard.
Nu heeft Filiassi onlangs voor het eerst sinds jaren, weer een tweetal Capucienen ontmoet en hij moet meteen bekennen, dat hij niet in 't minst door deze ontmoeting is teleurgesteld.

Het was op een van die feestjes, waar men zich tracht te vermaken met aftandse voordrachtjes, watje blazen, stoelendans en alle mogelijke en onmogelijke vormen van pandverbeuren, die telkens weer uitdraaien op Brusselse rondes en ander lichtzinnig vermaak. Maar - o lichtstraal in de duisternis! - de Capucienen waren er. Hoe ze hier terecht kwamen is voor Filiassi nog steeds een raadsel. Hij weet zich enkel nog te herinneren dat ze rond vier uur „even langs kwamen" en dat ze er om negen uur nog zaten. Maar dat doet niets ter zake, en het zal wel in orde zijn geweest vermits een der twee paters de gardiaan himself was, en die zal toch wel weten hoe het hoort.
„Ge moet pater Filibertus eens vragen een liedje te zingen", fluisterde de gardiaan Filiassi in het oor, nadat hij vergeefse pogingen in het werk had gesteld om een diepzinnig gesprek te ontketenen over de Grenzen van het Absolute, „dat doet hij voortreffelijk!"
„Pater Fippelbertus", zei Filiassi, „zingt u eens een schóón lied voor ons".
„Filibertus", zei de pater, goedmoedig monkelend, maar overigens liet hij het zich geen tweemaal zeggen en hij zette met schorre, maar opgewekte stem in: „Johanna een meisje van negentien jaren..." Hij zong het met aandoenlijke stem, mijn baard wipte grappig op en neer en bij het refrein nodigde hij al de aanwezigen vriendelijk uit op de maat mee te wiegen. Het applaus klaterde heftig op, toen het laatste der 14 coupletten in een schrille dissonant verklonken was en onmiddellijk nam Filiassi het woord: „Pater Fertuspibbel, dit succes noopt u een toegift te geven".
„Fi-li-ber-tus", zei hij vriendelijk glimlachend, maar hij aarzelde geen ogenblik en zette onmiddellijk in: „We gaan van het jaar niet naar Zwitserland..." en hij jodelde daarbij dusdanig, dat men, als men de ogen sloot, de indruk kreeg boven op een Alpentop te zitten.
„Pater Filibertus is een dichter", fluisterde ondertussen de gardiaan, „laat hem eens een vers opzeggen".
„Pater Fitusbertel" sprak Filiassi, „ik hoor dat u een dichter bent. Laat u ons eens een vers van u horen".
„Fi-li-ber-tus" zei hij, met de uiterste lankmoedigheid en onmiddellijk zette hij met rollende stem een vers in:

„De zon gaat zich verloven
Met hare zuster wind..."

Stelli~ zou de Nederlandse poëzie met een schoon vers verrijkt zijn geweest, ware het niet dat op dit ogenblik een kind pater Filibertus' wijnglas omstiet, de pater voor het eerst zijn lankmoedigheid verloor en weigerde verder te declameren omdat door deze gruwelijke verspilling het poëtische klimaat voorgoed bezoedeld was. Toen ging hij maar weer zingen: „Sarinah, het kind uit de dessah", „Bobbejaan beklim die berg", „De Rozenkrans" en nog tal van andere liederen meer, waarmee hij allen zeer vermaakte, Filiassi niet het minst.
Later vernam Filiassi dat deze pater Filibertus een schrikkelijk geleerd man is, die een boek in drie delen en een aanhangsel heeft geschreven over „De invloed van Hettitische buigingsvormen op het Nieuw-Grieks" of iets van gelijke strekking.
En daarom wil Filiassi de kinderlijke blijmoedigheid van deze Capucien, die zich niet schroomde klein te worden met de kleinen, aan eenieder ten voorbeeld stellen, hemzelf inbegrepen.

JEAN FILIASSI.

DIT IS JEAN FILIASSI.

Hardnekkig hebben onze lezers gesmeekt om een portret van Jean Filiassi. Even hardnekkig hebben wij er naar gestreefd het een te veroveren. Na tal van smeekbeden en dreigementen stond de voortreffelijke man bovenstaand portret af. Op onze vraag: „Wie is het nou?" antwoordde Filiassi: „alle twee. Links, toen ik vijf maanden was, rechts in mijn huidige (deerniswekkende) staat."

PIETRO DE GASPERI
(een Italiaans slager)
spreekt de volgende heilwens tot het volk van Brabant:

Evviva, evoé! 't Gezwel is uitgesneden,
Wij braken met een rood-Moscovitisch verleden
Muchaca grazia: gij hebt ons niet vergeten.
Wij gaan nu spaghetti met Marshall-biefstuk eten.

JEUGDWARANDE

Vader vertellen. Ik ga hen leren, wat ze moeten doen, om in de hemel te komen."
Toen nam Jezus de fluit. En hij floot een deuntje.
Zo mooi, dat de vogeltjes kwamen luisteren.
He, dacht Johannes. Wat is het toch fijn, om zijn vriendje te zijn.
Maar kijk eens, daar kwamen van alle kanten de haasjes aangehuppeld.
Ze hupten tot vlak voor Jezus.
Daar bleven ze stil luisteren.
„Och kijk eens", zei Johannes.
„Dat haasje heeft zijn pootje bezeerd.
En werkelijk, het haasje lichtte zijn pootje op.
Het trok zo'n pijnlijk snuitje, dat je er medelijden mee kreeg.
„Och", zei Jezuke, „Laat je pootje eens zien."
Hij pakte het beestje vast en streek langzaam over het zieke pootje.
Tjoep, daar wipte de haas opeens van Jezus weg.
Zijn pootje was beter.
Hij rende zo hard hij kon naar het midden van het veld.
Daar bleef hij even staan en was in een wip terug.
Hij sprong op Jezus knie.
En hij deed zó dol, dat Jezus schrok.
Toen was het haasje ineens weer weg en ging bij de andere haasjes zitten.
Jezus keek naar zijn kleedje.
En wat zag hij?
Op zijn kleed lag een blank madeliefje.
Het was de dank van het haasje.
Jezus lachte en zei:
„Dat vind ik mooi van jou, haasje.
Maar nu moet je naar huis gaan. En de andere haasjes ook."
Vrolijk wipten de haasjes weg, maar ze keken nog dikwijls om.
„Zeg Johannes", zei Jezus, „wat staan hier toch veel mooie bloemen.
Mijn moeder houdt veel van bloemen.
Zullen we een grote bos plukken?"
„Da's goed" zei Johannes.
En samen plukten ze toen een hele ruiker bloemen.
Zoveel, dat ze de bloemen haast niet konden dragen.
Maria wist niet, wat ze zag, toen Jezus en Johannes thuis kwamen.
„Wat mooi! Wat mooi", zei ze maar steeds.
En ze schikte de boterbloemen en madeliefjes in de bekertjes en de vazen.
„Nu zitten we rondom in de bloemen!" lachte ze tegen Jezus.
„Natuurlijk", lachte Jezuke terug.
„De Meimaand is ook moedermaand. Moedertje moet dus volop tussen de bloemetjes zitten."
En zo is de Meimaand Mariamaand geworden.

HAANTJE HANEKAM.

Zo juist verschenen:

Mgr Dr P. C. DE BROUWER

DE BRABANTSE ZIEL

30 van de meest waardevolle artikelen, welke Dr P. C. de Brouwer in zijn veelzijdig actief leven, en in zijn strijd voor de bewustwording van Brabant heeft gepubliceerd.

Samengesteld bij zijn gouden priesterjubileum door en met voorwoord van Prof. Dr F. J. H. M. van der Ven.

Luxe editie in heel linnen band . . f 15.–

(Genummerde exemplaren op geschept papier, gesierd met foto en handtekening van de auteur).

Gewone editie ingenaaid . . . . f 5.90

150 blz. formaat 19 x 24

Verkrijgbaar bij uw boekhandelaar.

UITGAVE: DRUKKERIJ HENRI BERGMANS N.V., TILBURG

VOOR AL UW BLOEMWERKEN
Het Bloemenhuis „De Chrysantheum"
Fa. WED. DERKSEN & ZN.
Goirkestraat 53B — TILBURG — Tel. 3909

Voor fijn WILD en GEVOGELTE
W. van de Waal Hofleverancier van H. M. de Koningin
Ginnekenstr. 85, Breda, Tel. 9228
Verzend door het gehele land.
Alle soorten wild en gevogelte steeds voorradig

VERZORGD WERK TEGEN BILLIJKE PRIJZEN LEVERT U
STOOMWASSERIJ
• DE ZOOM •
FIRMA ASSELBERGS
BERGEN OP ZOOM
STOOMVERVERIJ CHEM. WASSERIJ
1882 ANNO 1882

Stoomwasserij
„DE JASMIJN"
Het adres voor 't betere werk
Rivierstraat Eindhoven Telefoon 3995

Tilburgse Autorijschool „St. Christoffel"
Erkend door de vakgroep. Opleiding door gedipl. instructeurs
Bij voldoende deelname op elke plaats te ontbieden
Ringbaan-Zuid (bij Leypark) Tilburg

Fr. van Aarle
Korvelseweg 255
TILBURG
Fotograaf

Borstelfabriek en Reparatie-inrichting
B. DOOMERNIK
Specialiteit in het vervaardigen van Mach Borstels en Reparaties hieraan.
Vughterdijk 58
's-HERTOGENBOSCH

FAZANTLAAN 23 - EINDHOVEN - TEL. 5524

W. F. STASSAR & ZN.
JUWELIER — HORLOGERIE — OPTIEK
Niet alleen 't oudste
maar ook 't vertrouwdste adres.
KEIZERSDIJK F 112, Tel. 83, RAAMSDONKVEER

H. A. Kluijtmans
Tel. K 4900-5786
EINDHOVEN
HEEZERWEG 1
- *STEENHOUWERIJ*
- *GRAFMONUMENTEN*
- *KERK EN BOUWWERKEN*

LIJSTEN
MEUBELMAKERIJ
Mach. Houtbewerking
K. v. Hombergh & Co
Korte Schijfstraat
TILBURG

W. A. DE KORT
v/h Fa. Swagemakers-de Bondt
Het adres voor de lezers van Edele Brabant voor alle soorten
BRANDSTOFFEN
Keldermanstr. 34, Tel. 3381
TILBURG

Firma R. STEENBEEK
Bleekstraat 29 - EINDHOVEN - Tel. 5093
HANDEL IN OUD-PAPIER, LOMPEN en METALEN
Gespecialiseerd op Sloopgebied.
Steeds alle soorten en maten van bruikbaar ijzer voorradig

Priesterkleding
Fa M. Bertens & Zoon - Piusplein 59 - Tilburg
Rijks gedipl. Meester Kleermakers. Door het gehele Bisdom Den Bosch aan huis te ontbieden - Tel. 3655

H.H. LANDBOUWERS
Handel in en Reparatie aan alle LANDBOUW-WERKTUIGEN en motoren - Spuitinrichting
EDELSMEEDWERK
H. Vullings
Rijks-gedipl. Hoefsmid
OIRSCHOT - TELEF. 372

DE TOB-TYRAN
HIJ MOET VERDWIJNEN!
MAAT EEN WASCHMACHIEN VERSCHIJNEN
Kuiperij »Bakker«
Veemarkt 26 - Telefoon. 7461
BREDA

CONDOR
IMPORT — LEDER — EXPORT
Kantoor en Magazijn Spoorstraat 23
BREDA - TELEFOON 8730

Uden-Veghel-Mill
Voor U elders gaat, stuurt ons even een kaartje en wij komen bij U aan huis met de meest uitgebreide collectie
W. J. VAN DIETEN Uden, Tel. 26
GOUD - ZILVER - BRILLEN - CASSETTES

HET BRIL-
LENHUIS.

H. VAN DER VEN DEN BOSCH
KERK-
STRAAT 30 t/o HET POSTKANTOOR

Wij zijn steeds kopers van
Tricotafvallen
Kleermakerssnippers
Textielafvallen
Lompen en Metalen
L. KALFUS - TILBURG
Trouwlaan 27, Telefoon 3128

Het van ouds bekende adres voor . . . . . **Poelierswaren**
C. VAN IERSEL, Telegraafstraat 54, Tilburg, Tel. 2748

Suikerwerkfabrieken
A. SMITS VAN GILS N.V.
OOSTERHOUT N-Br.
OPGERICHT 1882
VRAAGT ONZE SPECIALITEITEN.
IJsrollen
Fruitrollen
Gev. Lobster bonbons
Gev. verpakte choc. bonbons
Melkcaramels
Roomtoffee.

H. LAMPE
HEUVELSTRAAT 14
TILBURG Telef. 3782
Ajoureren - Borduren
Appliceren - Pliceren
Stofknopen maken
Gespen overtrekken
Onderjurken korter maken
Knoopsgaten maken, enz.
Depots door geheel Brabant, Zeeland Limburg, Z.-Holland en Gelderland

R. K. Internaat voor Buitengewoon Lager Onderwijs voor Meisjes en voor Jongens tot 7 jaar.
Huize „ST. VINCENTIUS" — Udenhout
Telefoon 218

Voor de fijnste en meest gesorteerde gerookte paling is HET gerenomeerde adres:
FIRMA J. VAN STRIEN
Zonnebloemstr. 11 - BREDA - Tel. 9769 (na 7 uur)
Voor wederverkopers, Hotels, Instellingen billijke condities

Uw Stomerij en Ververij is:
„Jaspado" - Piusplein 69
Ogericht 1902 Tilburg

n.v. Brandstoffen- en Bouwmaterialenhandel
voorheen **VAN DE VEN & Co.**
EINDHOVEN
Telefoon 2721 (2 lijnen) en 2869
alle soorten BRANDSTOFFEN en BOUWMATERIALEN

HEEFT VEEL VÓÓR!
Het wordt van alle moderne kantoorbehoeften voorzien door
KANTOORINSTALLATIEBUREAU
BUREAU „NESTOR"
STEENWEG 39 - TEL. 2874 HELMOND

Jw leverancier voor Wild en Gevogelte **J. VAN ERP** EINDHOVEN
Hizentlaan 41 Tel. 2 16
Oudste speciaalzaak ter plaatse
Verzending door geheel district Eindhoven
Steeds voorradig alle soorten wild en gevogelte

Meubelfabriek J. C. Brouwers
Uw beste waarborg voor
Goede Kwaliteit en Artistieke Uitvoering
Oude Molenbochtstraat 25 - hoek Ringbaan Oost
Tilburg - Telefoon 2188

Voor fijn WILD en GEVOGELTE
J. M. BURG Verwerstraat 80 - 's-Hertogenbosch
Verzend door het gehele land.
Alle soorten wild en gevogelte steeds in voorraad.

Manufacturen en Woninginrichting
Handelshuis
HILVARIA
HILVARENBEEK
Diessenseweg A 115-117

Geef „EDELE BRABANT"
eens aan een uwer
vrienden ter lezing

P. J. Dovens
BUREAU VOOR WICHELROEDE ONDERZOEK
LIESHOUT N.Br. - Tel. 277
Watervoorziening, terrein- en huisonderzoek
Ruim 15-jarige ervaring op dit gebied

R.K. Begrafenis Onderneming N.V.
voor Begrafenissen, Transporten en Rouwkamers
Directeur
A. C. M. SOL
Boschdijk 482 - Tel. 2143
Eindhoven

TILBURGSE HYPOTHEEKBANK
HEUVEL 90 - TILBURG
GELD BESCHIKBAAR
tegen billijke voorwaarden

Amerikaanse plastic
KUNSTGEBITTEN
Wegen slechts 16 gram en kunnen direct na het trekken geplaatst worden. Overzetten van niet-passende gebitten in plastic in één dag gereed. Voor nerveuse patiënten ook Lachgas-narcose. Repataties in één uur klaar.
PRINS ALEXANDERSTRAAT 18 - EINDHOVEN

In korten tijd leert U hoe een auto volkomen te beheersen bij
TILBURGSCHE AUTO-RIJSCHOOL
Ad. Smeulders
Alleenhouderstraat 2a, Tilburg
TELEFOON 4579

Ingevolge papiertoewijzing B.P.T. nummer 574, verschijnt deze uitgave 1 maal per 14 dagen, en is de omvang van dit nummer 16 pag., formaat 27¼ x 40 c.m.

UITERST BELANGRIJK

is de betekenis van de in de pers zo geroemde zaak op het gebied van bontwerken

Men zegt dat deze zaak, die in de grote steden haar filialen heeft, op gelijken voet staat met

Parijs - New-York - Londen

en deze firma draagt de naam van

DORA VAN DE VEN

Ons Brabant is hierop zeer trots.

ELECTRISCHE INSTALLATIES
voor de
INDUSTRIE

v. d. Pas n.v.

HET Brabants Bureau
voor het betere werk!

BREDA - TELEF. 8726

Gratis Projecten en Inlichtingen

Wij leveren weer:

Alle soorten gloeilampen voor normale verlichting, onder garantie Voor handelaren grootverbruikers aantrekelijke korting.

AFD. GLASFABRIEK:

Diverse soorten klein verpakkings glaswerk, o.a. tablettenbuisjes. flesjes, ampullen enz.

N. V. Gloeilampenfabriek „Aurora„
TILBURG - Tel. 2817-K.4150

Bezoekt het

Tilburgs Natuur Dierenpark

RESTAURANT met SPEELTUIN GEOPEND.

Entrée 50 cent.
Kleine kinderen 25 cent.
Gezelschappen REDUCTIE
Abonnementskaarten aan het loket verkrijgbaar.

Grote aanwinst van nieuwe dieren.

MIANTO
WETTIG GEDEPONEERD

Zeep, Was-, Reinigings- en Schuurmiddelen. - Bleekwater en Huishoud-ammoniak.

Vraagt dàt Uw winkelier!

Zowel voor **REPARATIE** als voor **LEVERING** van nieuwe

Borstel en Bezemwerktuigen

is Brabant's aangewezen adres

Th. M. v. d. Broek
Ringbaan-Zuid95 Tilburg

SMARIUS

BESCHUIT
de echte Brabantsche

BRANDS **Bouwmaterialen**

Brandstoffen

Molenstraat 86-90 Telef. K 4920
HELMOND 2020-2966

Zeer oude genever
KLAVEREN AAS
JANSEN EN WOUTERLOOD
SCHIEDAM

HOTELS EN RESTAURANTS

Brabantse sfeer — Brabantse degelijkheid

Café-Restaurants
„MODERNE« - Breda - »DE BEURS«
Veemarktstr. 2, Tel. 8755 Grote Markt 6
Gerenommeerde keuken
Zalen voor vergaderingen, bruiloften en partijen

Hotel VAN HAM - Breda
v. Coothplein 23-25
A. J. DE BRUIJN

Hotel Wapen van Nassau „MOEKE", Breda
Café-Restaurant — Modern comfort
Telefoon 8685 - Garage

Hotel Café Restaurant „Musis Sacrum", Dongen
Prima keuken - Stromend water - Schitterend
Zomerverblijf - Tennisbanen - Telefoon 10

Restaurant „Chalet Royal", 's-Bosch
Telefoon 7193
G. A. M. van Gaalen, Cuisinier

CAFE RESTAURANT „LIDO"
MIERLO
Tel. 41. FR. VAN GENT.

HOTEL LUIJK
Café-Restaurant, OSS
Stromend water. Spoorlaan 50, t.o. Station, Tel. 22

N.V. HOTEL v. ALEM - OSS
MOLENSTRAAT 81 — TELEFOON 14
Prima keuken. Koud- en warm stromend water
Garage met parkeerterrein. Dir. H. J. STOLTZ

Hotel „TRAMSTATION", Oud Gastel
Markt A 286 - Telefoon (K-1681) 307
Stromend water.

Hotel-Restaurant „Lockefeer" - Roosendaal
Annex Lunchroom - Markt 7 - Telefoon 945
Bondshotel A.N.W.B.

Hotel-Café-Restaurant „Concordia" - Steenbergen
Telefoon No. 4 - M. Huijsmans

Hotel Café-Restaurant
„De Lindeboom"
Heuvel 78, TILBURG

Café-Restaurant
MODERN - TILBURG
Heuvel 100 - Telefoon 2719

Hotel-Café-Restaurant „PIET MULDERS" - Tilburg
Spoorlaan 128, t.o. station
Moderne kamers — Gerenommeerde keuken — Warm- en koud stromend water — Lift — Badkamers — Vergaderzalen

Hotel „RICHE" - Tilburg

Hotel „SUISSE" - Tilburg
Café-Restaurant Telefoon 2827
Eigenaar: J. L. JORNA

Hotel-Café-Restaurant „BOSCH EN DUIN"
Ideaal oord voor rust en comfort in prachtige omgeving.
UDENHOUT (Tel. 27, Loon-op-Zand)

Hotel-Café.Restaurant „DE WITTE" - Vught
„Het Restaurant van Vught"
Telefoon 7054 - Bosscheweg 2
Eig.: W. A. Schreiner

Tilburgse Blokbandtaxi
Kantoor Langestraat 56
TELEFOON 4.5.3.0.

Uitzending van DINERS en SOUPERS
binnen en buiten de stad
FRANS HAANS, Cuisinier
v. HEUTZSTRAAT 52 TILBURG

J. VAN LIESHOUT'S Steenkolenhandel
Paterstraat 1 (Kantoor: Akkerstraat 104a) Tilburg
Het vertrouwdst adres voor alle soorten . . . **BRANDSTOFFEN**
Districtsvertegenwoordiger voor: Norit Generator Kool

REEDS MEER DAN EEN EEUW
KOOPT MEN HET BEST BIJ DE FA. DE LEEUW
HORLOGER
Kerkstraat 39 - 's-HERTOGENBOSCH - Tel. 8684

Minder as en meer warmte met onze
gruis- en steenvrije BRANDSTOFFEN
N.V. „De Verenigde Brandstoffenhandelaren"
Weg naar Terheijden 2 - BREDA - Telefoon 8989

Fa. JOHs DE JAGER, Tilburg
Telefoon 4950 - Postbox 3
Opgericht 1850 - Import - Export
Haring- en Visrokerij - Stomerij
Haringinleggerij
Groothandel in:
Haring - Stokvis - Zoutevis
Eigen Koel- en Vriesinrichting.

CAMBRINUS-BROUWERIJ
ETTEN (N.-Br.)

Fa. WED. J. VAN CASTEREN & ZONEN
Korvelseweg 74-78 - Tel. 2663 en 2542
TILBURG
Nationale- en Internationale transporten
Tweemaal per week geregelde autodiensten op België en Noord-Frankrijk.
MEUBELTRANSPORT. Opslag van koopmansgoederen
Vervoer van alle soorten goederen, ongeacht gewicht en lengte

---

Het adres voor Uw meubels Brabantse Jongelui is
FR. VAN IERSEL
Heikant 6b - Tilburg
Alles in eigen werkplaats vervaardigd en de volle garantie voor al ons werk.

Uurwerken
Juwelen - Gouden en Zilveren Artikelen

VAN HOUT VERVERGAARD

Van Hout-Ververgaard, Eindhoven

„DE MEUBELHAL" VERKOOPT:
alle soorten meubels, alsook Electr. Wasmachines, Brandkasten, Piano's, Schrijfmachines, Vloerbedekking. Alles aan de laagste prijzen. H. HARTPLEIN 16 VEGHEL, Tel. 61
Alleen Vrijdags en Zaterdags geopend.
Vraagt ook alle soorten meubels te koop.

Atelier **HENK KOK**
KERKDECORATIE - FEESTVERSIERINGEN
WANDDECORATIE - STANDBOUW - ETALAGE-DECORS
KUNSTHANDEL KEIZERSGRACHT 18, EINDHOVEN
TEL. 2435 WILLEMSTRAAT 84 „

J.A.VERBUNT
LANGESTR. 27 TILBURG
WIJNHANDEL - BINNEN- EN BUITENLANDS GEDISTILLEERD